

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra politologie

Čínská soft power v Africe

Diplomová práce

Autor: Bc. Romana Holá

Studijní program: N6701 Politologie

Studijní obor: Politologie – africká studia

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Stanislav Myšička Ph. D.

Hradec Králové, 2019

Zadání diplomové práce

Autor:	Romana Holá
Studium:	F16NK0067
Studijní program:	N6701 Politologie
Studijní obor:	Politologie - africká studia
Název diplomové práce:	Čínská soft power v Africe
Název diplomové práce AJ:	Chinese soft power in Africa

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Předmětem diplomové práce je problematika vztahů Čínské lidové republiky a Afriky. ČLR v Africe představuje alternativu k USA, kterou mnoho afrických zemí, především těch nedemokratických, uvítá. Práce se zabývá koncepcí soft power a politikou, kterou Čínská lidová republika vůči Africe praktikuje. První část práce slouží jako teoretické východisko pro použitý koncept soft power, jelikož tento pojem definuje a zabývá se jím. Představuje koncepci Josepha Nye, který s touto teorií přichází v souvislosti se Spojenými státy americkými. Další část analyzuje již konkrétně modifikovanou čínskou soft power, její strategie, nástroje, podoby a především cíle a limity. Třetí část se zabývá projektováním čínské soft power do subsaharské Afriky. Vybranou zemí je Súdán. Súdán patří mezi hlavní obchodní partnery Číny. Cílem práce je zjistit jak ovlivňuje koncepce soft power praktikovaná ze strany Číny v Africe vnímání této velmoci na africkém kontinentu a případně jaké má tato spolupráce dopady. Metodologicky bude tato práce případovou studií s použitím analytického přístupu

Taylor, Ian. 1998. "China's foreign policy towards Africa in the 1990s." *The Journal of Modern African Studies* vol. 36, č. 3, 443-460. Taylor, Ian. 2009. *China's New Role in Africa*. London: Lynne Rienner Publishers, Inc. Wei, Liang: *China's Soft Power in Africa: Is Economic Power Sufficient?* *Asian Perspectives*, 36, 2012, s. 667-692. www.focac.org/eng/ Yun, Sun. 2014. *Africa in China's Foreign Policy*. Washington, D.C.:Brookings.

Garantující pracoviště:	Katedra politologie, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Stanislav Myšička, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	20.6.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

Ve Chvalovicích, 15. 4. 2019

Romana Holá

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce Mgr. Stanislavu Myšíčkovi Ph. D. za cenné rady, věcné připomínky, vstřícnost při konzultacích a při vedení této práce.

Anotace

Holá, Romana. 2019. *Čínská soft power v Africe*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové.

Předmětem diplomové práce je problematika vztahů Čínské lidové republiky a Afriky. ČLR v Africe představuje alternativu k USA, kterou mnoho afrických zemí, především těch nedemokratických, uvítá. Práce se zabývá koncepcí soft power a politikou, kterou Čínská lidová republika vůči Africe praktikuje. První část práce slouží jako teoretické východisko pro použitý koncept soft power, jelikož tento pojem definuje a zabývá se jím. Představuje koncepci Josepha Nye, který s touto teorií přichází v souvislosti se Spojenými státy americkými. Další část analyzuje již konkrétně modifikovanou čínskou soft power, její strategie, nástroje, podoby a především cíle a limity. Třetí část se zabývá projektováním čínské soft power do subsaharské Afriky. Vybranou zemí je Súdán. Súdán patří mezi hlavní obchodní partnery Číny. Cílem práce je zjistit jak ovlivňuje koncepce soft power praktikovaná ze strany Číny v Africe vnímání této velmoci na africkém kontinentu a případně jaké má tato spolupráce dopady. Metodologicky bude tato práce případovou studií s použitím analytického přístup.

Klíčová slova: Čínská lidová republika, Afrika, soft power, Súdán

Annotation

HOLÁ, ROMANA. *Chinese soft power in Africa*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2019, 73 pp. Master Thesis.

Master thesis deals with relations between People's Republic of China and Africa. China in Africa is an alternative to the United States of America. This alternative is particularly welcomed by undemocratic states in Africa. Thesis works with soft power theory by Joseph Nye, this is the first part and theoretical part of the thesis. The second part analyzes the Chinese soft power modification, its resources, strategies, aims and limits. The other part is specifically about Chinese soft power in Africa. The chosen country for analysis is Sudan. Sudan is an undemocratic state and an important trade partner of China. The main aim of the thesis is to find out how Chinese soft power influences its position in Africa, whether cooperation with undemocratic regimes is somehow important to its position. Chinese position in Africa is strong, Africans welcome Chinese development aid and investments. They are not interested in Chinese cooperation with non-democratic regimes.

Keywords: People's Republic of China, Africa, soft power, Sudan

Obsah

Seznam použitých zkratk.....	7
Úvod.....	8
1. Teorie <i>soft power</i>	14
1.1 Vztahy <i>soft power</i> a <i>hard power</i>	15
1.2 Zdroje <i>soft power</i>	17
1.3 Index <i>Soft power 30</i>	18
1.4 Limity <i>soft power</i>	20
2. Čínská <i>soft power</i>	22
2.1 Implementace <i>soft power</i> do čínské politiky.....	23
2.2 Čínská modifikace.....	24
2.2.1 Kultura	25
2.2.2 Zahraniční politika	27
2.2.3 Politika	29
2.3 Index <i>Soft Power 30</i> : Čína	31
3. Čínská role v Africe	34
3.1 Kultura	38
3.2 Politika	40
3.3 FOAC: Forum on China-Africa Cooperation.....	42
3.4 Iniciativa „Jeden pás, jedna cesta“	43
4. Vztahy Súdán – Čína.....	47
4.1 Stručný profil Súdánu	47
4.2 Vzájemné vztahy.....	49
4.3 Kultura	51
4.4 Politika	52
5. Pozice Číny v Africe	54
Závěr	58
Prameny a literatura	64

Seznam použitých zkratek

ASEAN – Association of South East Asian Nations

CCTV – China Central Television

CNPC – China National Petroleum Corporation

CRI – China Radio International

ČLR – Čínská lidová republika

FOCAC – Forum on China-Africa Cooperation

G20 – Group of Twenty

IB – International Baccalaureate

JAR – Jihoafrická republika

MINURSO – United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara

MINUSMA – The United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali

MMF – Mezinárodní měnový fond

MONUSCO – United Nations Organization Stabilization Mission in The DR Congo

OBOR – One belt one road

OSN – Organizace spojených národů

UNAMID – United Nations-African Union Mission in Darfur

USA – United States of America

WTO – World Trade Organization

Úvod

Tématem diplomové práce je Čínská *soft power* v Africe. *Soft power* je opakem *hard power* a je to moc, která nevyužívá pro dosažení cílů násilí, nátlak a jiné formy donucování, ale používá naopak vyjednávání, ovlivňování a manipulaci. Téma je to velice aktuální, jelikož se téma *soft power* v souvislosti s Čínou, a nejen s ní, diskutuje a skloňuje čím dál častěji. Čínská lidová republika v posledních letech zaznamenala výrazný rozvoj v ekonomické, vojenské i diplomatické oblasti. Na tento fenomén je mnohými nahlíženo s obavami, jelikož nebylo jasné, co se může od Číny jakožto komunistického státu očekávat a jaké bude mít tento růst vlivu dopady na dosavadní mezinárodní řád. Čína mezi svoje sféry vlivu začala postupně zařazovat také strategii *soft power*. Tato koncepce se stala důležitou součástí čínské politiky v zahraničí, aby ukázala, že se svět nemusí nově rostoucí velmoci obávat. Skrze *soft power* se snaží Čína ve světě získat spojence a vykreslit svůj obraz jako pozitivní. Na pozitivním obraze a územní integritě Číně totiž velmi záleží. Do své politiky Čína začleňuje i nové aspekty a strategie, právě zmíněné *soft power*. V Africe Čínu můžeme považovat za jistou alternativu k USA a celkově Západu, což zajisté mnoho afrických států oceňuje, jelikož s politikou Západu ne všichni sympatizují. Čína tedy pro Afričany znamená možnost volby, což je obrovským benefitem, protože Čína může přivést rozvoj a perspektivu. Pozice Číny je v Africe mezinárodním prostředím obávaná. Často se o Číně a jejím působení v Africe mluví jako o formě nekolonialismu. Čína je z nekolonialismu osočována z toho důvodu, že v Africe investuje a půjčuje do chudých států mnoho financí a za to si nárokuje přístup k nerostným surovinám.

Práce je rozdělena na čtyři části. První část představuje teoretický rámec a nutně tedy rozebírá a zabývá se koncepcí Josepha S. Nye. S koncepcí *soft power* se setkáváme poprvé v roce 1990, kdy s ní přichází právě Joseph S. Nye a tento termín nám ukazuje na případě Spojených států amerických, což může samozřejmě vést k jistému etnocentrismu a dokonce i k limitům konceptu. Koncept autor rozvíjí ve své knize z roku 2004. Tato kniha nese název *Soft Power: The Means To Success In World Politics*. (Nye 2004) Podle Nye

je *soft power* zkráceně právě ovlivňování ostatních, přitahování potenciálních partnerů na svou stranu a také zařazení toho, aby vybraní partneři měli zájem na našem zájmu a vzali si jej za svůj - jakési kooptování členů či manipulace jejich preferencemi. Za opak *soft power* je považována *hard power*, která naopak používá k dosažení svých cílů nátlak, peníze, armádu apod. Dle autora teorie má *soft power* tři zdroje. Patří mezi ně kultura, politické hodnoty a zahraniční politika. Skrze tyto zdroje se pak stát snaží ovlivnit jiné státy a přitáhnout je na svou stranu. Dochází k obdivování hodnot států, které *soft power* používají, což může být často účinnější, než hrubá vojenská síla či ekonomické sankce. Státy tak předvádějí své diplomatické schopnosti. Často je však použití *soft power* mnohem složitější, než použití *hard power*. *Hard power* má totiž svoje jasně definované prostředky, zatímco prostředků *soft power* je mnoho a je na každém, jak je využije a jaký potenciál jim vloží. Dosáhnout cílů skrze zdroje *soft power* mnohdy může trvat dlouhé roky. Tuto koncepci nevyužívají pouze státy, ale také nevládní aktéři, kteří to státům mohou často značně komplikovat.

K měření *soft power*, která je dle mnohých velmi těžko měřitelná, slouží index *Soft Power 30* vydávaný společností Portland. Index *Soft Power 30* je sestavován od roku 2015. Čína je také součástí tohoto měření, které probíhá v různých oblastech jako například v oblasti digitalizace, vzdělávání, kultury, vládnutí apod. V těchto oblastech státy získávají body, které se pak zprůměrují do výsledného skóre. V roce 2017 byla Čína umístěna na 25. místě, kde zlepšila svou pozici oproti předchozím rokům, v loňském roce 2018 poklesla na příčku 27. Problematickými oblastmi jsou v případě Číny politický přístup a lidská práva, která její pozici zhoršují. Čína je často kritizována za svou politiku nevměšování se. Také je kritizována z důvodu partnerství s diktátory či nedemokratickými vládci. Jedná se o partnerství s režimy jako Súdán nebo Zimbabwe.

Další část práce se zabývá aplikací teorie *soft power* na Čínu obecně. Jaké strategie, nástroje, podoby a především cíle a limity tato konkrétní modifikace *soft power* v podání Čínské lidové republiky představuje. Jedná se o takový obecný koncept čínské *soft power*, který je důležitý k pochopení kontextu využívání této moci v subsaharské Africe. Čína se ke koncepci *soft power* od počátku stavěla velice kladně, základy pro *soft power* můžeme vidět například již v dobách konfucianismu. Čína viděla skrze koncepci možnost stát se

velmocí a možnost zahnat obavy mezinárodního prostředí z dopadů jejího vzestupu. Koncept byl v souladu s čínskou kulturou a tradicemi a oficiální politikou se stává počátkem 21. století. *Soft power* je velmi charakteristická pro čínskou zahraniční politiku a slouží k prosazování jejích národních zájmů. Pro Čínu je velice důležité zachování územní integrity a zajištění si pozitivního ohlasu ve světě, případně získání spojenců. Právě k těmto cílům *soft power* využívá. V roce 2014 Si Ťin-pching, současný čínský prezident, apeluje na používání *soft power* k zlepšení čínského obrazu ve světě. Si Ťin-pching však není prvním prezidentem, který se touto problematikou zabývá. K využívání *soft power* se samozřejmě vyjadřovalo i předchozí čínské vedení. Čína využívá ke zlepšení svého obrazu tradiční nástroje *soft power* jako podporu čínského jazyka, výměnných vzdělávacích programů, rozšíření médií do světa a šíření její populární kultury. V těchto odvětvích se jí velice daří. Čína se stává atraktivní pro studenty, svoje instituce zakládá po celém světě, a získává tak nemalý vliv. Vysílá lékaře a učitele do světa, podporuje mnoho výměnných programů. Čínština se vyučuje na mnoha místech po celém světě. Povědomí o Číně lze získat také skrze sdělovací prostředky a média. Čína vydává noviny v cizích jazycích, lze naladit čínské rádio, které rovněž vysílá cizojazyčně a jedná se také o televizi, která vysílá v angličtině, arabštině, španělštině, francouzštině a ruštině - tedy oficiálních jazycích OSN. Nejedná se však jen o jazykovou vybavenost či intelektuální výměny. Vliv si Čína získává rovněž skrze módu, kino, bylinnou medicínu, kuriozity, umění apod.

Čína v Africe je dlouhodobě aktivním státem, jak je patrné již z minulosti. Pro Čínu je Afrika z globálního hlediska strategickým místem. Za primární motiv čínské angažovanosti na africkém kontinentu je často považován přístup ke zdrojům, které Čína ke svému růstu pochopitelně potřebuje. Jako obrovský stát nemá na svém území dostatek prostředků a potřebuje tak získávat zdroje od svých spojenců. Toto partnerství je strategické i z politického hlediska. Afrika je velkým kontinentem a její podpora, především v OSN, je pro Čínu klíčová. Pro Afriku je podpora Číny v OSN také důležitá, jelikož Čína patří mezi stálé členy Rady bezpečnosti OSN. Pro Čínu je tedy snadné dosáhnout svých cílů v kombinaci použití měkké síly a donucovacích prostředků tvrdé síly, která rovněž patří mezi využívané strategie. Ve zkratce se Čína v Africe angažuje

v mnoha různých odvětvích. Jedná se například o solidaritu s Afrikou v případě obchodu a lidských práv, dále o vstřícný, ale vypočítavý, krok odpuštění více než jedné miliardy dolarů z dluhů afrických zemí, ke kterému v minulosti došlo. (Pan 2006)

Dále došlo ke školení odborníků, předávání si know-how na univerzitách, posláni čínských lékařů do Afriky, mírovým misím OSN apod. Důležitým aspektem čínské angažovanosti v Africe jsou investice. Čína investovala do infrastruktury, zemědělství, energetiky, došlo k zintenzivnění vazeb v oblasti obchodní a energetické. Jedná se o budování silnic, mostů, nemocnic v zemích jako je Angola, Súdán a Rovníková Guinea, což jsou čínští významní energetičtí partneři. Obchodní výměna mezi Čínou a Afrikou má od 90. let vzestupnou tendenci, naopak obchodní bilance mezi Čínou a Afrikou od roku 2009 má opačnou tendenci. Afrika je pro Čínu prostorem pro testování svých schopností, mírových misí, mezinárodních ambicí, stavbou infrastruktury apod. Čínu lákají státy bohaté na zdroje, ale také státy strategicky významné například svou polohou. Čína je za tyto kroky kritizována z mnoha hledisek. Z hlediska lidských práv se jedná o kritiku podpory autoritářských režimů a diktátorů. Dále také kritika z důvodu dovozu vlastních dělníků na práci, tedy že Čína nevytváří nová pracovní místa pro místní, což by také pomohlo částečně vyřešit situaci nezaměstnanosti a chudoby. Dalším problémem, proč je Čína kritizována ve své angažovanosti na africkém kontinentě, je problém politiky. Čína se o politiku nezajímá. Nezajímá se o to, jak se v dané zemi vládne, kdo vládne, jaké prostředky využívá a v případě špatné nedemokratické vlády většinou nenabízí alternativu jako například Spojené státy americké. Jako formální instituce čínsko-afrických vztahů vzniklo v roce 2000 v Pekingu Fórum čínsko-africké spolupráce (Forum of China-Africa Cooperation - FOCAC). Toto fórum vzniklo na usnadnění spolupráce mezi Čínou a Afrikou v mnoha rozmanitých oblastech. Založením FOCAC došlo k formalizaci již dlouho existujících vzájemných vztahů. Čína dobře ví, jaký má v Africe zájem a cíl, a její pozice tak může být mezinárodním prostředím právem obávaná. Důležité je to, jak Afrika na Čínu nahlíží, jak vnímá její pozici, a zda v těchto vztazích dochází k nějakému vývoji apod.

Vybranou zemí pro analýzu je Súdán. Súdán byl vybrán z toho důvodu, že je Čína jeho největším ekonomickým a obchodním partnerem. Jejich vztahy mají za sebou dlouhou historii, partnery se stávají již v roce 1959. Tento rok je velice významným, jelikož se Súdán stává první zemí v subsaharské Africe, která uznala Čínu. Významným je jejich vztah také zejména z důvodu neexistence konkurence ze strany Spojených států amerických – na Súdán byly uvaleny sankce. Čína připravuje velké množství projektů na pomoc Súdánu a investuje do jeho rozvoje mnoho peněz. Zároveň je největším investorem v Súdánu, stejně jako na kontinentu jako celku. V roce 2009 se stala největším obchodním partnerem Afriky. První čínská zkušenost s investováním v Africe byla rovněž v Súdánu. Strategicky významnou komoditou v tomto vztahu je súdánská ropa. Čína se stala nejvýznamnějším investorem v místním ropném průmyslu. Pouze z tohoto skromného výčtu lze dokonale poznat jak významné vztahy mezi Čínou a Súdánem panují.

Cílem práce je na základě koncepce a teorie *soft power* představené Josephem Nyem, zjistit jak její používání ovlivňuje vnímání Číny na africkém kontinentu a jaké má tato spolupráce Číny a zemí Subsaharské Afriky dopady v mezinárodním prostředí. Dalším cílem je zjistit, jaké má čínská *soft power* image v Africe v souvislosti s jejím působením v Súdánu. Výzkumné otázky práce jsou: *Zlepšuje se pozice Číny v Africe při praktikování soft power na tomto kontinentu? Jak je Čína v Africe vnímána? Je kooperace Číny a Súdánu pro pozici Číny škodlivá či nikoli?* Je možné do budoucna předpokládat zlepšení vnímání Číny africkými státy či Čína nijak významně neposune své postavení. Tímto bádáním lze rovněž zjistit, jak efektivním nástrojem je *soft power* v případě prosazování cílů a nových strategií. Práce nabízí pohled na čínskou *soft power* z jiného úhlu a zaměření na Súdán, který je významným obchodním partnerem již od roku 1959. Strategickou komoditou je v tomto případě ropa, ale dochází rovněž k investicím do infrastruktury a rozvoje země. Základní tezí práce je, *že kooperace Číny a Súdánu neovlivňuje její pozici v Africe.*

Metodicky je práce případovou studií s použitím analytického přístupu. Práce se zabývá kontextem Čínské *soft power* v Súdánu, zahrnuje historický vývoj vztahů obou vybraných zemí pro lepší pochopení vztahů v současnosti. Dále se zaměřuje na vybraná odvětví- obchod, kulturu, vzdělání, lidská práva

a politiku. Veškeré informace jsou získány z elektronických a tištěných zdrojů. Využity jsou primární i sekundární zdroje. Mezi primární zdroje patří *Beijing Declaration of the Forum on China-Africa Cooperation* a dokumenty organizace FOCAC. Mezi hlavní zdroje, ze kterých vychází teoretická část práce, patří výše zmíněné publikace Josepha S. Nye, který je autorem koncepce *soft power* a také jeho další články na toto téma zveřejněné v odborných periodikách. Následují další sekundární zdroje z odborné literatury a odborných periodik. Mezi českými autory se s tímto tématem často nesetkáme, proto budeme vycházet zejména z publikací a článků zahraničních autorů. Mezi významné autory zabývající se touto problematikou patří Ian Taylor, profesor University of St Andrews ve Skotsku, s knihou *China's New Role in Africa* a dalšími jeho články publikovanými v odborných periodikách. Dalšími citovanými autory budou Yun Sun, který se zabývá čínskou zahraniční politikou a vzestupem čínské *soft power* a David Shambaugh zabývající se rovněž čínskou *soft power*. Mezi zdroje patří také oficiální stránky organizace FOCAC, indexu *Soft Power 30*, BBC, deníku The Economist a mnohé další.

1. Teorie *soft power*

Diplomová práce se zabývá čínskou *soft power* v Africe. *Soft power* je vnímání pojetí moci dle Josepha S. Nye. *Soft power* se může jevit jako abstraktní pojem. Moc je ústředním tématem mezinárodních vztahů a zároveň hlavní složkou realistických teorií. Definicí moci se zabývá mnoho teoretiků, přesto je však těžké moc definovat, či měřit. To, co platí o měření či definici moci obecně, platí také o *soft power*, i její definice a měření je složité, ale snahy o měření stále probíhají. Na moc lze nahlížet mnoha způsoby. Je to schopnost ovlivnit ostatní a prosadit své zájmy i přes odpor druhých. (Giddens 1999: 333) Moc je také schopnost ovlivnit ostatní. Dle R. Dahla je moc něco, kde má subjekt A moc nad subjektem B do té míry, že subjekt B udělal něco, co by jinak neudělal. (Dahl 1957: 202- 203) Steven Lukes přichází s definicí moci, která má tři dimenze. (Lukes 1974: 15) Definicí moci existuje celá řada.

Tato část práce představuje teoretický koncept, jež nás následně bude provázet celou prací. S teorií *soft power* přichází její autor Joseph S. Nye poprvé v roce 1990 a koncept představuje na případu Spojených států amerických. To může vést k jistému etnocentrismu a také limitům konceptu. (Nye 1990: 10)

Joseph S. Nye představil teorii, která dělí moc na *soft power* a *hard power*. Přišel tak s novým dělením moci. Do devadesátých let byla *hard power* vnímána jako základní složka moci. Moc má dle autora tři složky. Dvě složky moci - vojenská a ekonomická dohromady tvoří *hard power*, třetí složkou je již zmíněná moc měkká, tedy *soft power*. *Soft power* by se dala označit za moc, či sílu idejí, moc pozitivní přitažlivosti. Mezinárodní vliv lze dle Nye získat formováním pravidel chování, která přimějí ostatní vnímat náš zájem za svůj. Pokud ostatní aktéři začnou vnímat hodnoty jiného státu jako svoje vlastní, stává se jednodušší je ovlivnit. (Goldstein 2001: 74) Jedná se o jistou formu kooptace členů či manipulace jejich preferencemi. *Soft power* je opakem *hard power*, která využívá k dosažení svých cílů vojenskou a ekonomickou sílu - nátlak, peníze a armádu. (Nye 2004: 5) V případě *soft power* je důležité změnit preference ostatních, ale nikoli nátlakem, ale tak aby měli zájem a přirozeně chtěli to, co chceme my. (Nye 2008: 29) Jedná se o diplomacii, přesvědčování,

spolupráci, tedy mírnější formy využívání moci bez nutnosti použití síly. Dle autora má měkká moc tři zdroje. Patří mezi ně kultura, politické hodnoty a zahraniční politika. (Nye 2004: 132)

Pokud je kultura a ideologie státu atraktivní, snadněji si podřídí ostatní státy, na které chce skrze tyto aspekty zapůsobit. Státy, které nějakým způsobem obdivují danou zemi, se snaží o nastolení jejích hodnot a usilují o dosažení jejich úrovně. (Nye 2008: 40) *Soft power* je také založená na dobrovolnosti, používá model nepřímého mocenského chování. V tomto modelu jde o to, aby se aktéři rozhodli stát sami a dobrovolně následovat proto, že vyznávají stejné hodnoty. Jde o schopnost změnit preference ostatních na to, co chceme my. Státy tak předvádějí své diplomatické schopnosti. (Nye 1990: 31)

V případě *hard power* se jedná o vyhrožování, zastrasování a jiné, tvrdší formy, tedy klasické přímé mocenské chování. Často je použití *soft power* mnohem problematičtější, než použití *hard power*. Dosažení cílů skrze využití prostředků *soft power* trvá častěji mnohem déle a *soft power* je vnímána jako strategičtější forma užití moci a může poskytnout dlouhodobější výhody. (Nye 2004: 42) Zároveň má její použití problematické aspekty. Jedná se o dlouhodobou investici a formu dosažení výsledků, což je často pro nedočkávané politiky nežádoucí. Jako problém se může jevit také to, že *soft power* není zcela pod kontrolou vlády. Vláda kontroluje politiku, ale kultura a všeobecné hodnoty vychází z občanské společnosti. Použití měkké moci je mnohem těžší. Také je jednodušší o ni přijít a složitější ji znovu získat zpět. (Nye 2011: 83) V dnešním světě se *soft power* a *hard power* složitě prolíná. (Nye 2004: 91)

1.1 Vztahy *soft power* a *hard power*

Hard power se od *soft power* liší v tom, že *hard power* k dosažení cílů používá sílu, zatímco druhá forma moci používá kooptaci. Někdy se však obě síly posilují navzájem. Někdy je vojenská síla velkého národa doprovázena měkkou mocí a tak je stát více následován i jinými národy. (Nye 2004: 145) Zároveň spolu tyto dvě moci vzájemně souvisí. Oba typy moci představují způsob jak dosáhnout

cíle ovlivněním chování ostatních. (Nye 2008: 39) Každá z výše zmíněných mocí k tomu však používá jiné prostředky.

Soft power má v porovnání s *hard power* řadu rozdílných vlastností. Mezi ně patří například těžká měřitelnost této moci. *Soft power* se skládá z mnoha diverzifikovaných zdrojů a tak je problematické ji měřit a kontrolovat. (Fan 2008: 150) Obě moci se často vzájemně posilují, někdy si ale vzájemně škodí. Oba typy moci se do určité míry prolínají a někdy je těžké je dokonale oddělit. Složky moci se tedy vzájemně ovlivňují, ale dle autora konceptu Nye není *soft power* na *hard power* závislá. V tomto případě autor uvádí příklad Norska. Je to země, která nemá nijak výraznou ekonomickou a politickou moc, přesto však má jistou atraktivitu pro ostatní státy. Tuto atraktivitu získala skrze peacekeeping a hospodářskou pomoc, které se intenzivně věnuje. Norsko tak vyznává hodnoty, které vyznávají i další země a posiluje tak svoji *soft power*. (Nye 2004: 10)

S měkkou mocí je důležité zacházet obezřetně. Může existovat bez *hard power*, zároveň nelze říci, že je dokonale lepší, než *hard power*. Je důležité nesnažit se o extrémní uplatnění. Extrémní podoba by mohla dokonce vypadat ve své nejhorší poloze jako propaganda, což by vedlo k manipulaci, se kterou je potřeba nakládat velice opatrně. Státy rozhodně o propagandu nestojí. (Nye 2008: 43)

Vztahy mezi *soft power* a *hard power* jsou značně matoucí a ne úplně jasné. Fan přichází ve svém článku s mnohými verzemi vztahů mezi těmito dvěma složkami moci. 1) *Soft power* je nedílnou součástí *hard power*. 2) *Soft power* je měkká nebo taktická část moci. 3) *Soft power* je prodloužením *hard power*. 4) *Soft power* může fungovat pouze v případě podpory ze strany *hard power*, je na této podpoře závislá. 5) *Soft power* je nezávislá na *hard power*. (Fan 2008: 151 - 152)

Vždy je důležité mít nějaký základ v *hard power*. Bez *hard power* nemůže měkká moc fungovat, nebo nemůže fungovat správně. Na světě neexistuje žádná země v zoufalé ekonomické situaci, která by mohla být významným uživatelem *soft power*. K rozšíření *soft power* je potřeba distribučních kanálů nebo komunikačních médií. Proto, aby se *soft power* rozšířila někam, mimo oblast svého dosavadního působení, vyžaduje přítomnost nějaké formy *hard power*. Některé země mají ve světě velký potenciál rozšířit svou měkkou moc, ovlivňovat

ostatní apod., ale nejsou na geopolitické scéně dostatečně přítomné a nemají tak kanály a prostředky k tomu sdělit světu svůj program. (Fan 2008: 152)

Pro dobré jméno státu je důležité, aby obě složky moci nějakou formou spolupracovali. Pokud se podkopávají a poškozují, poškozují tak obraz dané země v regionu, ve kterém působí. (Fan 2008: 152) Nutný je balanc obou složek moci.

1.2 Zdroje *soft power*

Mezi zdroje *soft power* dle autora konceptu patří tři základní pilíře. Jsou jimi politické hodnoty, kultura a zahraniční politika. V rámci těchto tří kategorií jsou však jednotlivé zdroje měkké síly různorodé. (Nye 2008: 38) Politické hodnoty jsou důležité zejména z toho hlediska, zda se jím země řídí doma i v zahraničí. (Nye 2011: 84) Kultura, aby měla význam, musí být atraktivní pro ostatní země. Zahraniční politika státu je důležitá, pokud ji ostatní považují za legitimní a morální autoritu. (Nye 1990: 11)

Nye říká, že někteří autoři redukuje *soft power* pouze na populární kulturu. To je ovšem chyba. Populární kultura je zajisté jedním ze zdrojů *soft power*, ale její efektivita rozhodně závisí na kontextu. Kultura je totiž přenášena různými způsoby. Je přenášena prostřednictvím obchodu, osobními kontakty, návštěvami a různými výměnami. (Nye 1990: 12-13) Mezi kulturu, jako jeden ze zdrojů *soft power*, patří také literatura, umění, vzdělávání, výměnné pobyty studentů, podpora vzdělávání, jazykové instituty, filmy, hudba apod. Jedním z příkladů, kde kultura jako nositel *soft power* funguje, jsou například hollywoodské filmy. Skrze ně Spojené státy americké dokážou zdárně šířit své hodnoty a politické postoje.

Politické hodnoty patří k dalším ze základních pilířů měkké moci. Jedná se o politické hodnoty prosazované doma i v zahraničí. Je důležité zda daná země ctí stejné hodnoty doma a také v zahraničí. Jako jeden z příkladů Nye používá Spojené státy americké a politiku lidských práv a podpory demokracie. V tomto případě je důležité, aby se stát těmito hodnotami řídil na domácí půdě a i na půdě zahraniční, protože jedině takto může přitáhnout preference ostatních na svou

stranu a stát se pro ně atraktivní. (Nye 1990: 14 – 15) Země v případě zahraniční politiky musí být respektovaným hráčem na globálním poli a její morální autorita nesmí být zpochybňována.

Mezi další zdroje *soft power* patří rovněž sdělovací prostředky - rádio, televize, internetové zdroje i tištěná média. Pokud země vydává své původní zdroje v cizím jazyce, jejich dosah může být velice účinný. Sportovní aktivity, turnaje, olympiády, šampionáty také patří ke zdrojům *soft power*. Stát ukáže svou schopnost organizace, své zvyky a tradice, kvalitu žití a je to možnost přiblížit se širšímu publiku. (Albert 2018)

1.3 Index *Soft power* 30

K měření *soft power*, která je dle mnohých velmi těžko měřitelná slouží index *Soft Power 30*¹, který vydává společnost Portland. Index *Soft Power 30* není jediným, který se kdy o měření *soft power* pokoušel. V minulosti docházelo k měření skrze národní hlasovací projekty, dále výzkumy jako *Pewův Global Attitudes Project* nebo *Anholt- GFK Roper Nation Brand Index*. Národní hlasovací projekty a indexy nemusely primárně sloužit k měření *soft power*, ale posloužily v počátcích tohoto měření jako užitečné. (The Soft Power 30 2015: 19)

Soft power je dle teorie prakticky nezměřitelný fenomén, jelikož je velice subjektivní záležitostí. Měření je založeno kombinací dat a dotazníků. Index kombinuje tato data k vytvoření toho, co autor konceptu *soft power* Nye označil jako dosud nejjasnější obraz globální *soft power*. (The Soft Power 30 2018: 13) Zjištěná data, společností nazvaná „objective data“ mají váhu 70 % celkového výsledku. Druhou část výsledku, tedy 30 %, tvoří data z hlasování. Tyto dvě kategorie jsou kombinovány a poskytují komplexní rámec pro analýzu měkké síly.

¹ Index se zabývá přesným měřením zdrojů *soft power* národa. Cílem tohoto indexu je být nejkompaktnějším srovnávacím nástrojem na světě v případě *soft power*. Index kombinuje data a mezinárodní hlasování. Sestavuje se od roku 2015. (Soft Power 30)

„Objective data“ jsou z různých zdrojů a jsou strukturována do šesti kategorií. V sekci „objective data“ dochází k měření v těchto kategoriích: vláda, kultura, zapojení, vzdělání, business a digitalizace. Rámec těchto kategorií byl postaven na průzkumu existující akademické literatury o *soft power*. Subindex týkající se vlády se zabývá například veřejnými politikami, posuzuje státní instituce státu, model vlády a celkovou atraktivitu národa, lidský vývoj, mír apod. V sekci kultura se index zabývá jejím dosahem, kvalitou i kvantitou, ročním počtem návštěvníků země mezinárodními turisty, sportem a globálním úspěchem hudebního průmyslu. Cílem kategorie zapojení či angažovanosti je měřit diplomatické zdroje země, příspěvek k mezinárodnímu společenství. Tato kategorie klade důraz na členství státu v mezinárodních organizacích, počet zastupitelských orgánů a také zahraniční rozvojovou pomoc. Vzdělání je zařazeno jako samostatná podkategorie, i když ji autor teorie Nye řadí pod kulturní složku *soft power*. Autoři indexu *Soft Power 30* přikládají vzdělání důležitý význam vzhledem k tomu, že spousta studií, které se *soft power* zabývají, ukazují vysoký vliv vzdělání na *soft power*. V rámci vzdělání je důležitá schopnost země přilákat zahraniční studenty, zajistit jejich výměny, což souvisí s veřejnou diplomacií. Mapuje se také kvalita vysokých škol a počty vysokoškolských studentů. Business subindex nemá ambice zkoumat ekonomiku jako takovou, spíše se zaměřuje na relativní atraktivitu země, konkurenceschopnost, schopnost inovace a schopnost podporovat podnikání a obchod. I když je ekonomická síla provázána zejména s *hard power* v tomto případě mohou některé ekonomické faktory přispět také v rámci *soft power*. Poslední kategorií je digitalizace. V této kategorii se autoři zabývají technologiemi, které bez nadsázky změnilo každodenní život. Média, obchod, vláda i každodenní společnost, se proměnila pomocí technologie. Totéž lze říci i o zahraniční politice, veřejné diplomacii a v neposlední řadě o *soft power*. Subindex poukazuje na rozsah, v jakém se stát zabývá technologiemi, jak dobře používá digitální svět a diplomacii. (The Soft Power 30 2015: 19 – 22)

Druhou část indexu tvoří „subjective data“. Index *Soft Power 30* je inovativní, protože jako první využívá mezinárodní hlasování a jako první k měření *soft power* kombinuje objektivní údaje a mezinárodní dotazování. (The Soft Power 30 2018: 34) Ve druhé části index spolupracuje se sociální sítí

Facebook a také s mezinárodními průzkumy z 25 zemí.² (The Soft Power 30 2018: 12 - 13) Speciálně zadané dotazování provádí společnost ComRes a slouží jako subjektivní údaje pro využití indexu. Krátké otázky vychází z akademické literatury o *soft power*. Dotazník byl položen online a každý hodnotil na stupnici 0 – 10, kde 0 představuje velmi negativní názor a 10 pozitivní stanovisko. Byly položeny otázky typu: příznivost vůči cizím zemím, vnímání kuchyně cizích zemí, touha navštívit cizí země skrze práci nebo studium; vnímání toho, jak cizí země vítají turisty apod. (The Soft Power 30 2015: 48) Došlo k vytvoření regresního modelu, kde záliba vůči cizím zemím byla závislou proměnnou a zbývající otázky byly nezávisle proměnné. Regresní model umožnil, aby se minimalizoval dopad jakéhokoli zkreslení ve výběru otázek. (The Soft Power 30 2018: 36)

Země pro index jsou vybírány tak, aby poskytly reprezentativní vzorek světových velmocí, jsou to také země ze všech geopolitických oblastí. Pro index v roce 2018³ autoři shromáždili údaje pro 61 zemí a vybrali následně 30 nejlepších. (The Soft Power 30 2019) Ve výběru se objevuje také Čínská lidová republika, jejíž politika *soft power* je ústředním tématem této práce.

1.4 Limity *soft power*

Soft power byla autorem vyvinuta především pro Spojené státy americké, k využití v jejich zahraniční politice. Tato skutečnost může být zavádějící především z hlediska etnocentrismu. Mohlo by se tak zdát, že koncept není využitelný pro všechny a slouží pouze velkým státům. Koncepte však může být využitelná i pro malé státy. Pokud státy tuto koncepci využívají, dochází často k růstu jejich významu v zahraniční politice.

² Pro třetí vydání indexu (rok 2017) autoři dotazovali 11.000 lidí v 25 zemích pokrývajících každou oblast světa. Stejný vzorek byl použit i pro index roku 2018. Mezi země ve kterých dotazování v roce 2018 proběhlo, byly zařazeny státy jako Francie, Řecko, Itálie, Egypt, Nigérie, JAR, Čína a Jižní Korea. (The Soft Power 30 2017)

³ V pořadí čtvrtý index *Soft Power 30* (The Soft Power 30 2018)

Kritika útočí na vágní definici tohoto druhu moci. Koncept byl nedostatečně pochopen a zneužit, píše například Joffe (2006). Kritika *soft power* se týká především tří aspektů: definice, zdrojů a omezení. Definice se zdá mnoha kritikům příliš vágní a Nye je kritizován kvůli tomu, že neposkytl jasnou linii mezi *soft a hard power*, tedy že nelze určit, kde jedna končí a druhá začíná. (Mingjiang a Gang 2009: 4 – 5) Dále se jedná o kritiku všudypřítomnosti americké kultury, která dle některých kritiků rozhodně nevede k tomu, že by se uživatelé ztotožňovali s každodenním životem v USA. (Fan 2008: 152) Autor je dále kritizován za to, že není příliš realistický, zjednodušuje a vše vidí příliš ideálně. Sám Nye však říká, že je důležité, aby vše bylo v únosných mezích. Nelze nikomu nic nutit násilím, státy samy musí chtít následovat hodnoty daného státu. Pokud by byl cítit nátlak či špatná forma manipulace, propagandy, stát by zcela jistě na použití této formy moci jiným státem nepřistoupil. (China Power Team 2016)

Každý koncept má často dvě strany. Někomu se tento typ politiky nemusí zamlouvat vůbec, někdo je anti-americký už jen z principu, někdo nesouhlasí s některou z politik a postojů, někdo ctí vše. To samé v případě Číny a jiných států využívajících měkkou moc. Můžete se ztotožňovat s vyspělou technologií, kterou státy představují, ale nemusíte se ztotožňovat se zahraniční politikou, nemusí to být striktní. (Fan 2008: 153) Autor je kritizován také z toho důvodu, že americkou kulturu považuje za nadřazenou a to je dle kritiků pouze falešným předpokladem. Hodnoty západního světa jako demokracie, konzumerismus, svoboda nemusí být totiž nutně vhodné pro všechny. (Hunter 2006) Význam *soft power* je rozhodně na vzestupu, jenže problematické je její uplatňování, což si uvědomili i političtí činitelé. Problematické je rovněž to, že *soft power* nepoužívají pouze státy, ale může docházet k používání mezi různými mezinárodními organizacemi, NGOs, firmami, tedy nestátními aktéry. Vliv na její část má také občanská společnost. To z ní jako z nástroje moci dělá složitější věc. (Fan 2008: 154)

2. Čínská *soft power*

Druhá část práce se zabývá čínskou *soft power* obecně. Čína je silným mezinárodním hráčem a nejlidnatější zemí světa. Každá země k využití koncepce *soft power* používá jiné prostředky. Tato část práce se proto věnuje konkrétní modifikaci *soft power* Čínské lidové republiky a zaměřuje se na její prostředky, nástroje, podoby a hlavně také cíle a limity. Čeho chce Čínská lidová republika skrze aplikaci a používání *soft power* ve vybraných částech světa dosáhnout. Toto přiblížení, historie a vývoj čínské *soft power* obecně nám pak pomůže k pochopení jejího využívání v subsaharské Africe, a následně v Súdánu.

Soft power v Číně byla aplikována mnoha jejími učenými už v dobách, kdy s konceptem a jeho aplikací přichází Nye na případu Spojených států amerických. Od devadesátých let si Čína uvědomuje význam posílení *soft power* pro mezinárodní konkurenci a snaží se přemýšlet o národní strategii z tohoto pohledu. V době 17. Národního kongresu Čínské komunistické strany navrhli čínští učenými koncept *soft power* využitelný pro ČLR. Důležitým faktorem je kultura, na které závisí vzestupy a pády v mnoha oblastech. Jedná se například o sílu národa, vzestup a pád národa, bohatství a chudobu apod. (Guofan 2011) Během počátku 21. století byl koncept *soft power* oficiálně začleněn politickými vůdci Pekingu do jejich strategií pro národní rozvoj a mezinárodní vztahy. (Ding 2018) Čínští vůdci v prvních 20 letech 21. století vnímají za důležité období strategické příležitosti pro Čínu zejména díky rychlému hospodářskému růstu a zvýšené integraci do globálního společenství. Čína pod vedením Chu Ťin-tchaa, v letech 2003 – 2013, zvolila novou cestu mírového vzestupu. Pro usnadnění nastolení tohoto přístupu postupně Čínská komunistická strana využívá strategii *soft power*. (Li a Worm 2011: 69) Čína se integrovala do mezinárodního pořádku velice obratně, jelikož rozšířila kulturní a ekonomické vazby prakticky se všemi zeměmi světa. Zároveň se však odvolává na to, že nestojí o Západní hodnoty kulturně, ideologicky ani institucionálně, tudíž svou *soft power* opravdu modifikuje do podoby jí nejbližší. (Li 2018)

Politická podoba čínské *soft power* je převážně iniciativou „Jeden pás, jedna cesta“⁴, která využívá masivního čínského kapitálu a kapacity k růstu rozvoje infrastruktury v jiných zemích kde podporuje hospodářský růst, což vede ku prospěchu samotné Číně. (Li 2018)

2.1 Implementace *soft power* do čínské politiky

Přestože koncepce *soft power* vstoupila do oficiálního politického diskursu celkem nedávno, myšlenka používání *soft power* pro obyvatele ani politiky není nikterak nová. Myšlenka *soft power* byla obhajována a využívána starověkými Číňany více než dvě tisíciletí. Dříve byl kladen obrovský důraz na čínskou kulturu, ale *soft power* není jen o kultuře. Čínští učenci dokonce tvrdí, že kultura nemusí být nejdůležitějším zdrojem *soft power*. (Li a Worm 2011: 71 – 72) Čína zpočátku cílila pouze na využívání ekonomické a vojenské moci, jen tak se dle jejich názoru dalo dosáhnout prestiže. Až kolem roku 2000 si uvědomuje, že na obrazu v zahraničí záleží a věří, že pokud stát nedokáže přilákat skrze *soft power* jinou zemi, nemůže se z něj stát globální mocnost. (China Power Team 2016)

Za nejdůležitější zvrát ohledně čínské *soft power* sám autor koncepce Nye považuje 17. kongres⁵ Čínské komunistické strany. Na tomto kongresu s myšlenkou začlenění *soft power* do politiky přichází bývalý prezident Chu Ťin-tchao. Dříve si Čína zakládala na ekonomice a vojenské síle, nyní si uvědomuje, že kombinace ekonomiky a vojenské síly se *soft power* je mnohem efektivnější. Po 17. sjezdu Čínské komunistické strany dochází k nárůstu čínských investic a zmínek o *soft power* v čínských oficiálních dokumentech. (China Power Team 2016) Rok 2007 byl tak přelomovým rokem, neboť Čína začíná prosazovat asertivnější zahraniční politiku. (Weismann 2014) Ve snaze začlenit politiku *soft power* do oficiálních čínských politik pokračuje

⁴ Zkratka OBOR - anglicky iniciativa One Belt, One Road

⁵ 17. kongres Čínské komunistické strany se konal 15. – 21. 10. 2007 v Pekingu. Na tomto kongresu se mimo jiné projednávaly vztahy se Súdánem a jinými částmi světa. (Shambaugh 2007)

i následovník Chu Ťin-tchaa současný čínský prezident Si Ťin-pching. (Shambaugh 2015)

2.2 Čínská modifikace

Soft power má dle Nye tři zdroje: kulturu, zahraniční politiku a politické hodnoty. Na této bázi vždy dochází k výzkumu států a jejich *soft power*, většina vědců ji takto využívá. V případě Číny se někteří autoři pokoušeli rozšířit zdroje *soft power* a dodávají dva další zdroje: model ekonomického rozvoje a mezinárodní obraz. Sám Nye uznává důležitost ekonomického rozvoje, jako zdroje přitažlivosti Číny a také propagaci kladného mezinárodního obrazu, jako důležitý úkol při rozvoji čínské *soft power*. Přitažlivá ekonomická síla může být přeměněna na *soft power* nebo *hard power*, záleží pouze na zemi, jak ji využije. (Li a Worm 2011: 72) Mezi čínskými učenici panuje diskuze, která ze zdrojů *soft power* je nejdůležitější. Například Gao (2007) tvrdí, že jádrem *soft power* je kultura. Yan (2006) považuje politické hodnoty za nejdůležitější pilíř. Nelze s přehledem říct, který ze zdrojů je klíčový, ale je jasné, že některé zdroje mají větší potenciál, než jiné. (Li a Worm 2011: 73) Autoři Li a Worm (2011) mezi silné zdroje *soft power* řadí kulturu, čínský vývojový model a ekonomiku. Naopak mezi slabší oblasti patří zbytek zdrojů, tedy politická hodnota, mezinárodní instituce a zahraniční politika.

Jsme svědky toho, že čínská moc neustále roste a Peking se učí, jak s tím zacházet. Postupně zjišťuje, že mezinárodní image má význam a je důležité. Čína ohromuje svět svou ekonomickou zdatností, avšak s politickým systémem a obchodními praktikami už takový věhlas nezískává. Proto se Peking snaží zlepšit svou image mimo jiné i tím, že investuje miliardy dolarů ve světě a začíná budovat vztahy s veřejností. (Shambaugh 2015) Prostředky, které Čína využívá na kampaň k *soft power* je těžké kvůli omezené průhlednosti systému určit, ale Shambaugh odhaduje, že Čína vynakládá přibližně 10 miliard amerických dolarů ročně. (Albert 2018)

V roce 2014 současný čínský prezident Si Ťin-pching oznamuje, že by se Čína měla zaměřit na využívání *soft power* ještě více, než doposud,

dále také poskytnout dobrý čínský příběh a lépe komunikovat čínské poselství světu. Čína se zaměřuje na zlepšení svého obrazu ve světě. Přináší tak hesla jako „čínský sen“, „sen Asie a Tichomoří“ a přichází s mnoha institucemi na posílení vazeb mezi Čínou a regionálními mocnostmi. Čína tak pomocí těchto institucí pečlivě buduje vazby. (Shambaugh 2015) „Čínský sen“ mnozí vidí jako pozitivní zprávu, zájem zlepšovat Čínu jako takovou, a v návaznosti na to její mezinárodní obraz a pověst ve světě. Někteří to však vnímají jako propagandu prezidenta Si Ťin-pchinga a opětovné využívání nacionalismu jako sjednocujícího faktoru. „Čínský sen“ totiž nebyl jasně definován. (BBC 2013) „Čínský sen“ je považován za důsledek nebo alternativu amerického snu. (Barker 2017) Čínská vláda si postupně začala uvědomovat její poškozený mezinárodní obraz a provádí řadu kroků k jejímu zlepšení. Ke zlepšení globálního profilu Číny vláda využívá mnoho aktivit. Patří mezi ně investování, veřejná diplomacie, zaměřuje se na externí sdělovací prostředky, které mají za úkol poskytnout světu méně propagandistickou tvář Číny a vylepšit tak její globální profil. (Shambaugh 2010) Čína plánuje i nadále rozšiřovat čínská média do zahraničí, vytvářet další pobočky Konfuciova Institutu, podporovat vzdělávací výměny, sponzorovat kulturní festivaly v zahraničí a obecně ukázat Peking v co nejlepším možném světle. (Kurlantzick 2017)

2.2.1 Kultura

Ačkoliv se mezi vědci stále vede diskuze, zda je kultura natolik atraktivní, aby měla moc změnit chování jedné země vůči jiné, dochází k výsledku, že kultura je velice důležitá v jemném ovlivňování lidí. Čína má v oblasti kultury velký potenciál. Je považována za zemi s jedinečnou kulturou a tradicí. Vlastní mnoho atraktivních kulturních zdrojů jako například: čínský jazyk, filozofii, hudbu, filmy, umění, architekturu, jídlo, medicínu, bojové umění apod. (Li a Worm 2011: 75)

Čína v letech 2009 – 2010 investuje 8,7 miliardy amerických dolarů do své „Velké čtyřky“. Do této skupiny patří: Čínská centrální televize (CCTV), Čínské mezinárodní rádio (CRI), zpravodajská agentura Xinhua a noviny

China Daily. Televizní stanice Xinhua provozuje 24 hodinový kanál ve snaze napodobit televizi Al Jazeera, CCTV se snaží konkurovat prestižním televizním stanicím BBC a CNN. Společnost CRI si kupuje vysílače v Evropě a Spojených státech Amerických a vysílá přímo do Afriky, Latinské Ameriky a na Blízký Východ. (Shambaugh 2010) Rádio vysílá ve 38 jazycích. (Albert 2018) Čínská státní televize vysílá v angličtině, španělštině, francouzštině, arabštině, ruštině a čínštině - tedy oficiálních jazycích OSN. (Biswas a Hartley 2017) V oblasti médií je důležitá Xinhua News Agency, která proniká hluboko do rozvojového světa. Tato zpravodajská agentura je například hlavním zdrojem zpráv pro lidi v Africe. Cílem agentury je podávat zprávy hlavně popisné a nijak zabarvené čínskou politickou perspektivou. Snaží se rozvíjet svou klientelu skrze levnější zpravodajství. Xinhua má mnoho poboček po celém světě, do roku 2020 jich plánuje mít na 200. Kromě mediální iniciativy agentura pořádá mnoho kulturních výstav. (Shambaugh 2010) V oblastech rozvojového světa došlo mimo vysílání i k dalším aktivitám, například k podpoře školení pro místní novináře. (Biswas a Hartley 2017)

Vzdělávání je dalším ze silných zdrojů čínské *soft power*. Čína investuje do podpory čínského jazyka a kultury. Ve světě má pobočky Konfuciova Institutu. Stále více čínských studentů cestuje do zahraničí. (Shambaugh 2010) Čína se také stává populární studijní destinací pro mezinárodní studenty. V roce 2016 studovalo v Číně na 44.000 zahraničních studentů z více než 205 zemí světa. Čínská stipendijní rada poskytuje studentům finanční pomoc. (Albert 2018) Konfuciov Institut je vnímán jako nejvíce viditelné úsilí propagace čínské kultury v zahraničí společně s výzkumnými středisky umístěnými na univerzitách po celém světě. (Biswas a Hartley 2017) První z takových institutů byl otevřen v roce 2004 v Soulu v Jižní Koreji. (Albert 2018) Kromě toho Čína realizuje více než 1300 kulturních výměn za rok, sponzoruje Čínský kulturní festival, oslavy Čínského Nového roku apod. (Li a Worm 2011: 76)

Čínské filmy a literatura se také těší silné popularitě v zahraničí. (Shambaugh 2010) Filmový průmysl vykazuje prvky čínské strategie *soft power*. Trh s domácím filmem je řízen systémem kvót. Objem peněz, který je do filmu investován dosahuje hodnoty 7 miliard amerických dolarů, což jej řadí mezi druhý největší filmový trh na světě. (Biswas a Hartley 2017) Dovožní kvóta povoluje

pouze 34 zahraničních filmů za rok. Počet však není striktní, například v roce 2016 došlo k jisté flexibilitě a do Číny bylo puštěno 39 zahraničních filmů. (Papish 2017) Čína měla také ambice prorazit do Hollywoodu s filmem *Velká čínská zeď* z roku 2016. Film nedopadl tak kladně, jak bylo zřejmě původně naplánováno. (Biswas a Hartley 2017)

Čínský sport je také projekcí *soft power*. Pořádání letních olympijských her v Pekingu v roce 2008 bylo důležitou demonstrací Číny jako takové, její kultury a moci. Čínští sportovci získali 100 medailí. Čína propaguje *soft power* skrze další kulturní kanály, mezi něž patří literatura, hudba, sportovní osobnosti, herci, hudebníci a dokonce i pandy se staly kulturní ikonou Číny. Například umělec Ai Weiwei, který kritizuje čínskou vládu je silnou kulturní osobností. (Albert 2018)

Navzdory velkému úsilí, které Čína v případě kulturních záležitostí podstupuje, světově stále zaostává. Nejvlivnější kulturu má stále USA se svým McDonalidem, Disney a Coca-Colou. Čínská kultura má problémy vzhledem ke své minulosti, proto panují plány na její reformu. (Li a Worm 2011: 76)

2.2.2 Zahraniční politika

Politická podoba *soft power* je převážně iniciativou „Jeden pás, jedna cesta“. Tento plán byl oznámen současným čínským prezidentem v září 2013. (Perlez a Huang 2017) Mnozí tuto iniciativu označují jako novou Hedvábnou stezku, která vznikla během západní expanze dynastie Han a vytvářela rozsáhlé obchodní sítě. (Chatzky a McBride 2019) V případě tohoto projektu se jedná o vnitrozemské koridory i námořní cesty. (Kuo a Kommenda 2018) Peking v této iniciativě plánuje vynaložit až 1 bilion amerických dolarů na vytvoření rozsáhlé nové silniční a železniční infrastruktury, energetické projekty a další potřebnou infrastrukturu v mnoha částech Eurasie, Afriky a také částech Západní Evropy. Projekt „Jeden pás, jedna cesta“ je zdaleka největší plán ekonomických výdajů na světě. Výdaje na tento projekt jsou dokonce větší, než výdaje slavného

Marshallova plánu.⁶ Vytváření infrastruktury by teoreticky mohlo zlepšit obraz Číny v těchto zemích a regionech. (Kurlantzick 2017) Tyto masivní infrastrukturní projekty tvoří základ čínské ambiciózní hospodářské a geopolitické agendy. Prezident Si Ťin-pching skrze iniciativy vytváří nové trhy pro stavební firmy a vyváží svůj model státního rozvoje, aby vytvořil hluboké ekonomické a diplomatické vztahy. (Perlez a Huang 2017) Podle tohoto plánu Čína přebírá globální obchod a podporuje geopolitické vazby. Investice s konkrétními částkami jsou zatím plánované do roku 2021, s tím, že projekt bude i nadále pokračovat. Projekt není časově ohraničen. Každá země zahrnutá do tohoto plánu přináší své vlastní strategické výhody. Některé ze zemí jsou rizikovými partnery, jelikož na jejich půdě panuje nestabilní politické vedení a korupce. Čína však přichází s výpočty, že přínosy převažují nad riziky. Například Laos je jedním z rizikových partnerů v této iniciativě. (Perlez a Huang 2017)

Pod projekt „Jeden pás, jedna cesta“ je v současnosti podepsáno více než šedesát zemí, což tvoří dvě třetiny světové populace. Spojené státy a další Západní země sdílejí obavy nad záměry Číny. Za touto iniciativou se skrývá zajisté geopolitická i ekonomická motivace. Pod vedením současného prezidenta dochází k aktivnímu přístupu Číny k mezinárodním institucím a také k silnému prosazování přítomnosti na globální scéně. Projekt lze vnímat jako projev čínských mocenských ambicí ve 21. století. Čínští představitelé jsou odhodláni restrukturalizovat ekonomiku, rozšířit možnosti dovozu a vývozu, což vede k podpoře čínské ekonomiky. Některé země čínské investice přivítaly, jelikož byly potřebné na železnice, silnice, přístavy a další infrastrukturu. Setkáváme se však i s opozičními názory. Projekty jsou postavené s nízkou úrokovou sazbou a některé z nich vyžadovaly využití čínských firem, což vedlo k netransparentnosti, následným zrušením projektů apod. (Chatzky a McBride 2019)

Kritici projektu se obávají, že by Čína mohla využít dluhy vybraných zemí ke svému prospěchu, aby získala v případných vyjednáváních strategické ústupky.

⁶ Marshallův plán byl iniciativou oživení Západní Evropy po 2. světové válce. Program zahrnoval ekonomickou a politickou pomoc, sliboval přítomnost Spojených států amerických. K zahájení plánu došlo v roce 1947. (Steil 2019) V roce 1947 bylo investováno 13 miliard dolarů, které v přepočtu dle inflace v roce 2019 představuje přibližně 146 miliard dolarů. (US Inflation Calculator 2019)

Čína totiž často půjčuje peníze do velmi rizikového prostředí ⁷. Čínská pozice je tak obávaná z toho důvodu, že dává Číně příliš velkou páku nad ostatními, zadluženými, zeměmi. Některé obavy dokonce hovoří o hrozbě rozšíření čínské vojenské přítomnosti skrze záminku obchodní přítomnosti. Další hovoří o možnosti hrozby vývozu čínského politického modelu. Časově tento projekt není nijak ohraničený a dokonce byl zakotven v Ústavě Čínské komunistické strany. (Kuo a Kommenda 2018)

Čínská lidová republika je členem mnoha mezinárodních organizací. Je jedním z pěti členů stálé Rady bezpečnosti OSN, což z ní činí velmi silného aktéra na poli mezinárodní bezpečnosti. Dále je členem mnoha regionálních organizací na podporu vzájemné spolupráce jako ASEAN, FOCAC a i jiných mezinárodních organizací z mnoha rozmanitých odvětví jako například WTO, MMF, IB. Mimo jiné je také členem G20, tedy skupiny největších ekonomik světa. Na členství v mezinárodních organizacích si Čína zakládá. (Li a Worm 2011: 82 - 83)

2.2.3 Politika

Čínské domácí politické hodnoty jsou často kritizovány. Nedostatek demokracie, porušování lidských práv, potlačení svobody, korupce, cenzura, nerovné příležitosti a mnoho dalšího. Čína je kvůli svému politickému modelu kritizována, ale pokrok a reformy, kterými prošla je znatelný. (Li a Worm 2011: 77-78) Čína je obecně skrze svůj politický model prakticky neschopná být atraktivní. Navzdory tomu, že na *soft power* vydává několik miliard dolarů, je v zásadě neschopná být atraktivní, protože není liberálním demokratickým režimem jako Spojené státy americké. Čína na rozdíl od USA nebude nikdy schopna přilákat lidi skrze ideály svobody, politické participace a občanské svobody. Pro zahraniční pozorovatele se čínský politický systém jeví nepřehledný a neproniknutelný. Dle měřítek se kterými Nye ohledně *soft power* přichází je atraktivní pouze USA. Dochází zde k etnocentrismu a teorie předpokládá,

⁷ Například Laos, Maledivy, Černá Hora a Pákistán (Kuo a Kommenda 2018)

že jiné národy musí mít hodnotový žebříček stejný jako USA, aby byly atraktivní. Musí se počítat s tím, že Čína je diametrálně odlišná od Ameriky. (Barker 2017)

Čína však může být velmi atraktivním modelem pro vůdce a politiky v jihovýchodní Asii a také jiných částech rozvojového světa. Vedoucí představitelé některých nedemokratických států Čínu vidí jako mocný stát, který je schopen konkurovat Spojeným státům americkým a Západním státům celkově. Čína dokáže vzdorovat a současně zajišťovat hospodářskou stabilitu a prosperitu svým občanům. Čína tak poskytuje užitečný model pro autoritářské vůdce a režimy k udržení jejich moci. Západní pozorovatelé totiž operují s myšlenkou, že svoboda a demokracie jsou důležitější než ekonomická prosperita a stabilita. Mnoho lidí v rozvojových zemích však vzhlíží k Číně a právě její ekonomické prosperitě a stabilitě, kterou tyto rozvojové země obdivují. Výměnou za některé občanské svobody, které mnohdy ani nemají, raději budou prosperovat ekonomicky, stanou se stabilními, budou mít více pracovních příležitostí apod. V případě, že je země v ekonomické nejistotě, nerovnosti, rostoucí nezaměstnanosti a jiných problémech je pro ni atraktivnější čínský model. Americký model se stává v případech těchto rozvojových zemí stále méně atraktivní. Čína je brána za stabilní a prosperující. (Barker 2017)

Čína vyznává politiku nevměšování se do vnitřních záležitostí států. Za tento postoj si v mnoha zemích získala pozitivní obraz a přijetí. (Li a Worm 2011: 78) To v praxi odporuje tvrzení Josepha S. Nye o měkké moci. Čína tak tedy přichází s nabídkou nové formy *soft power* – po státech nežádá, aby chtěli to, co chtějí oni ani to, aby se státy chtěli Číně vyrovnat. Nabízejí podíl na nové formě globalizace i v případě zachování své vlastní kultury, ideologií a institucí, což může být pro mnohé státy příjemnou alternativou k Západu. (Li 2018) Čína investuje do mnoha různorodých iniciativ a aktivit na zlepšení svého mezinárodního obrazu, ale často rozhodují lidská práva, politický systém, vojenská síla a hospodářská síla, které nadále negativně ovlivňují její obraz v zahraničí. Záleží však vždy na konkrétním státě a jeho prioritách. Tyto negativní nuance s Čínou spojené budou pravděpodobně i nadále hrát roli při formování jejího obrazu ve světě. (Shambaugh 2010)

Čínská *soft power* se zdá být i nadále omezena. Hlavním problémem jejího nedostatečného úspěchu je fakt, že se není sjednocen obraz, o který Čína usiluje s jejími akcemi. Rostoucí ekonomika vyzdvihla Čínu jako model, který má být následován, avšak existuje mnoho aktivit, které čínskou pozici podkopávají. Můžeme zmínit cenzuru, teritoriální spory, přehnaný nacionalismus, korupce, znečištěné životní prostředí, politické represe a mnoho dalšího. Tyto zmíněné neduhy omezují čínskou *soft power*. Čínská kultura a myšlenky mají potenciál apelovat celosvětově, ale je potřeba shodujícího se obrazu země s jejími hodnotami. Politický systém Číny je její největší překážkou. (Albert 2018)

2.3 Index *Soft Power 30*: Čína

Index *Soft Power 30* je vydáván od roku 2015 společností Portland a USC Centrem pro veřejnou diplomacii. Měření probíhá v různých oblastech. Mezi tyto oblasti se řadí digitalizace, kultura, vzdělávání, vládnutí, zapojení a podnikání. Druhou část výzkumu tvoří dotazníky pokládané vybranému reprezentativnímu vzorku obyvatel z rozmanitých částí světa. Metodika indexu je popsána v první kapitole.

Rok 2015 byl prvním rokem, kdy byl index vydáván. V roce 2015 se Čínská lidová republika umístila na posledním třicátém místě. V tomto roce na počátku projektu nebyla podávána podrobnější okomentovaná zpráva výsledků. Stejně jako každý rok vychází *Soft Power 30 Annual Report*. (Soft Power 30 2015: 26) Známý jsou pouze číselné hodnoty jednotlivých oblastí. Nejlépe si Čína vedla v oblasti kultury. (Soft Power 30 2015) V roce 2016 se Čína dostává na 28. místo, takže se její pozice zlepšuje. Nejlépe si vede opět v oblasti kultury a následně zapojení. Ani v roce 2016 neposkytují autoři indexu bližší komentář k výsledkům jednotlivých zkoumaných zemí, ale znovu vychází komplexní *Soft Power 30 Annual Report*. (Soft Power 30 2016) V roce 2017 Čína obsazuje zatím nejlepší pozici – 25. místo. Mezi její nejlepší hodnocené oblasti patří znovu kultura a zapojení. Čína si v roce 2017 polepšuje i v případě dotazníků. Doposud byla ve vnímání dotazovaných na posledním místě,

nyňi se nachází v této části indexu na 27. pozici. Pozitivněji než v předchozích letech je v případě Číny hodnoceno podnikání. (Soft Power 30 2017)

Posledním zatím hodnoceným rokem je minulý rok 2018. V minulém roce se Čína umístila na 27. příčce. Mezi nejsilnější hodnocené oblasti patří opět kultura, zapojení a nově také vzdělávání, které poskočilo v ratingu zhruba o 10 míst. Nejhoršími hodnocenými oblastmi jsou od počátku dob Indexu vládnutí a digitalizace. V roce 2018 přináší Portland ke každé zemi komentář jejího výsledku, silných a slabých stránek a doporučení pro příští roky. Společnost Portland oceňuje otevření dalších Konfuciových Institutů a zejména to, že toto otevření a investice do vzdělání posilují čínský kulturní obraz ve světovém publiku. Čínské firmy vykazují silné výkony v oblasti inovací, výdajů na výzkum a vývoj, čínské značky se těší rostoucímu globálnímu uznání. Nicméně dochází k poklesu vlivu čínské *soft power*. V loňském roce prezident Si Ťin-pching po vystoupení na Světovém ekonomickém fóru o globalizaci a environmentální udržitelnosti v Davosu vylepšil čínskou reputaci a zajistil Číně příznivější globální pozici. Čína nadále pokračuje v iniciativě „One Belt and One Road“ což může vést k jistému skepticizmu, pokud bude Čína pokračovat ve vojenské expanzi. Čína jako ekonomická síla stoupá, ale důležitý pro mezinárodní prostředí je fakt, jak se staví ke svým závazkům na globálním poli, aby se mohla stát velmocí. (Soft Power 30 2018)

Mezi silné stránky Index řadí jednoznačně kulturu. Kultura za čtyři roky vydávání indexu vykazovala nejlepší výsledky. V oblasti kultury Čína vyazuje nejlepší výsledky. Jedná se o umění, sport, cestovní ruch. To všechno dokazuje čínskou kulturní rozmanitost. Ve prospěch Číny hraje i globální kulturní angažovanost. Pozitivně oceňována je Čína rovněž v oblasti inovací a technologií. Mezi slabiny Číny řadí autoři Indexu jednoznačně politiku, která dle nich rozporuje čínským ambicím v oblasti *soft power*. Dále jsou za čínskou slabost považována lidská práva a občanské svobody. Tyto dvě hodnoty hází na Čínu v Západní společnosti dlouhodobě špatné světlo. Jako problematický je vyhodnocen pokračující konflikt v Jihočínském moři. (Soft Power 30 2018)

Mezi doporučení, která Portland Číně dává, patří to, že úsilí *soft power* musí být v souladu s jejími politickými a hospodářskými snahami. Na Číně bude,

aby převzala větší globální politickou odpovědnost. Dále také zavést zvýšené úsilí v oblasti digitální diplomacie by umožnilo Číně vybudovat pozitivnější roli ve světě. Portland dále podotýká, že militarizace Jihočínského moře je dlouhodobý problém. (Soft Power 30 2018)

3. Čínská role v Africe

Čínská role v Africe je dlouhodobě aktivní, což pramení ze vztahů z minulosti. (Taylor 1998: 187) Čína udržuje vztahy s africkými zeměmi skrze časté návštěvy na vysoké úrovni. Čína ekonomicky roste a během posledních desetiletí tohoto růstu dochází k obrovskému nárůstu potřeby zdrojů. Čína se tak zaměřila na bezpečný přístup k ropným zdrojům a dalším surovinám po celém světě. V tomto případě se Čína zaměřuje na Afriku a díky rozsáhlým investicím na kontinentu posiluje africký ropný a těžební sektor výměnou za výhodné obchodní podmínky. (Albert 2017) Hospodářsky však není zájem Číny omezen pouze na ropu. Jedná se o ropu z Angoly, Súdánu a Konga, dále také investice do mědi v Zambii, do platiny v Zimbabwe až po rybářské podniky v Gabonu a Zambii. (Liang 2012: 671) Afrika pro ni však není důležitá pouze z hlediska přístupu ke zdrojům. Mezinárodně je Afrika rovněž významná na mnohostranných fórech vzhledem k velikosti afrického hlasovacího bloku. (Sun 2014: 3)

Politicky je Afrika pro Čínu důležitá od konce padesátých let minulého století. Během počátku období interakce Číny a Afriky byla role Číny ideologicky motivována a zahrnovala podporu národně osvobozenecím hnutím a také přímou pomoc mezi státy. (Taylor 1998: 188) První oficiální setkání představitelů Číny a států Afriky proběhlo v roce 1955 na konferenci v Bandungu. Tato konference byla setkáním afrických a asijských států částečně také proti imperialismu a kolonialismu. Účastníci se dohodli na 10 bodech mírového soužití. Tyto zásady jsou dodnes zdůrazňovány. (Breuer 2017: 1) Na této konferenci došlo k uzavření prvních bilaterálních dohod s Egyptem, Etiopií, Ghanou, Libérií, Libyí a Súdánem. (Sun 2014: 3)

V pozdních sedmdesátých letech čínský zájem na kontinentu upadal. V prvních letech čínských reforem, v osmdesátých a devadesátých letech, Čína Afriku spíše ignorovala. (Liang 2012: 667) Dle Taylora to bylo dáno především tím, že Afrika selhala při efektivním rozvíjení ekonomiky a otevření se mezinárodnímu trhu a bojovala proti čínským politickým cílům. Peking v tomto období považoval Afriku za velice nevýznamnou v případě svého úsilí

o modernizaci. (Taylor 1998: 188) Po událostech na Náměstí Nebeského klidu, ke kterým došlo v roce 1989, se Západ k Číně staví odmítavě, a dochází ke krizi vzájemných vztahů. Na náměstí došlo k demonstracím proti nedemokratické vládě, komunistickému establishmentu, kterých se účastnila čínská armáda. Armáda vstoupila na náměstí po několika dnech protestů a střílela na civilisty a studenty. (CNN 2018) Afrika se v tomto případě proti Číně nestaví negativně a stojí pevně na její straně, sama cítí potřebu čínské podpory. Tato událost tedy negativně ovlivnila vztahy Číny a Západu, ale naopak přispěla ke zlepšení vztahů Číny a rozvojových zemí, konkrétně tedy Afriky. Peking se po zanedbávání těchto vztahů znovu začíná na Afriku orientovat. Důsledkem těchto událostí bylo, že byl rozvojový svět opětovně zařazen do zahraniční politiky Číny. (Taylor 1998: 188) Čína potřebovala uznání Afriky a vytvoření oficiálních vazeb, které posílí legitimitu čínského režimu. (Sun 2014: 4) Jedná se o program hospodářské reformy Afriky, otevření mezinárodnímu obchodu a reformy založené na obchodních dohodách. Čína využila tento příznivý vývoj ke spolupráci na více úrovních. Výrobci čínského zboží jsou toho názoru, že mají obrovský potenciál v Africe, jelikož ekonomika zde není ještě tak úplně rozvinutá jako v západních zemích. Čína Afriku vnímá jako bohatou na přírodní zdroje, zejména na ropu, neželezné kovy a rybolov. Čínská ekonomika pohání čínsko-africký obchod, Afrika je důležitá pro čínskou ekonomiku. Získávání surovin a důležitost afrického trhu a vývozu na něj, je i nadále pro čínskou zahraniční politiku a domácí potřeby důležitá. Čína se s Afrikou společně vymezuje vůči USA a Západu. Čína dbá také na to, že Afrika je kontinent s největším počtem rozvojových zemí a že je sama největší rozvojovou zemí. Dalším společným jmenovatelem čínsko-afrických vztahů je to, že Západ Afriku kolonizoval a vykořisťoval, kdežto Čína se toho neúčastnila a je tudíž spojencem se společnými zájmy. (Taylor 1998: 189 - 190)

V roce 2009 se Čína stává největším obchodním partnerem Afriky a dostává se tak na první místo před dlouhodobě první Spojené státy Americké. Čína v letech 2000 až 2015 půjčila kontinentu celkem 95,5 miliardy dolarů. Většina z nich byla vynaložena na odstranění nedostatků v oblasti infrastruktury. Asi 40 % čínských prostředků bylo použito na projekty zaměřující se na rozvoj elektřiny v Africe, dalších 30 % na modernizaci dopravní struktury. (Van Mead

2018) Čína je odhodlaná zlepšovat infrastrukturu, vzdělávání a kulturní výměny v Africe. Úspěšný model čínského zmírnění chudoby se stává v Africe stále více atraktivní. Čínská *soft power* v regionu je úzce spojena s obchodem, investicemi, pomocí, granty, půjčkami a oddlužením. Ekonomická síla se stala prostředkem i zdrojem čínské *soft power*. (Liang 2012: 669) Afričané v případě čínské přítomnosti věří v pozitivní vyhlídky. Čína je v Africe přijímána lépe, než v Evropě a v Americe. (China power team 2016) Dle Pew Research Center je názor na Čínu napříč africkými státy obecně pozitivní. Na výzkum Afrobarometer z roku 2016 o tom, zda je čínský vliv v jejich zemi pozitivní nebo negativní reagovala drtivá většina dotázaných pozitivně. Příznivý image má Čína zvláště ve východní a střední Africe, kde je pozitivně nahlíženo především na faktor investic. Tento faktor pak přispívá k lepšímu obrazu Číny. (Afrobarometer 2016)

Afrika také vyznává politiku Jedné Číny, tedy uznává Peking jako jediného zástupce Číny a neuznává Tchaj-pej⁸. V současnosti pouze jediná africká země, Svazijsko, uznává Tchaj-wan. V minulosti uznávalo Tchaj-wan více států, ale rozsáhlé finanční zdroje Pekingu vyhrály v Africe tuto diplomatickou bitvu. (Sun 2014: 5)

Čína je stálým členem Rady bezpečnosti OSN, tudíž disponuje právem veta. Toto právo často nevyužívá. Po dobu svého členství v OSN od roku 1971 jej využila pouze dvanáctkrát, což je nejmenší počet ze členů RB OSN. (China Power Team 2018). Právo zdržet se hlasování využila Čína nesčetněkrát, dvakrát například v souvislosti jejího partnerství s Jižním Súdánem v roce 2018. Hlasování se týkalo rozšíření sankcí na Jižní Súdán. Čína se zdržela hlasování poté, co s Jižním Súdánem podepsala dohodu o hospodářské a technické spolupráci. (China Power Team 2018) Čína často odporuje nebo bojkotuje rezoluce, které nevyhovují jejím zájmům. Účastní se také mírových misí pod záštitou OSN a postupně se stává jejich lídrem. Je důležitým přispěvatelem do mírového rozpočtu a mírového a rozvojového fondu. Čína má nejvíce vojáků v misích OSN ze stálých členů Rady bezpečnosti, dříve vojáky v takovém

⁸ Čínská republika získává ostrov Tchaj-wan v roce 1945, v roce 1949 převzala vládu nad pevninou Čínská lidová republika. ČLR si nárokuje Tchaj-wan a prohlašuje jej za součást svého území. (AlJazeera 2019)

množství neposílala. Data ke konci roku 2018 ukazují, že Čína do mírových operací OSN angažovala na 2 500 pracovníků. (Providing for Peacekeeping 2019) Čína tak demonstruje svůj pozitivní obraz v zahraničí a prezentuje se jako spojenec rozvojových zemí a usiluje o posílení svého mezinárodního obrazu. (China Power Team 2018) V roce 2018 Čína dodala 10,3 % rozpočtu OSN na udržení míru, což představuje prudký nárůst oproti roku 2016, kdy přispěla 6,6 procenty. (UN General Assembly 2015) V letech 1990 – 2008 poslala Čína vojáky do misí v Africe, konkrétně do Konžské demokratické republiky, Libérie, Sierra Leone, Etiopie, Burundi či Súdánu. (Permanent Mission of the People's Republic of China to the UN 2009) Všechny tyto lokality jsou pro ČLR geostrategicky významné. Například v Demokratické republice Kongo Čína významně investovala do zdrojů a infrastruktury. To znamená, že nevyhledává výhradně materiální zisky z účasti na mírových operacích, ale zároveň je jasné, že zisky jsou pro ni také jedním z faktorů. (China Power Team 2018) V roce 2008 byly čínské mírové síly poslány do misí OSN v zemích jako je Pobřeží slonoviny, Libérie, Libanon a Súdán. (Taylor 2009: 133) Čína je v současnosti přítomna na misi UNMISS v Jižním Súdánu. Mise byla založena v roce 2011, kdy Jižní Súdán vznikl a je to zároveň nejnovější mírová mise OSN. V roce 2015 Čína vyslala své první oficiální bojové jednotky právě do Jižního Súdánu. Čína zde má velký podíl na ropných zdrojích. Čína se dále účastní operací v Africe pod záštitou OSN v Mali (MINUSMA), v súdánském Dárfúru (UNAMID), stále je přítomna v Kongu (MONUSCO) a Západní Sahare (MINURSO). Nejpočetnější je mise v Jižním Súdánu, kde má Čína přes tisíc vojáků. (United Nations Peacekeeping 2019) Čína spoléhá na diplomatickou podporu a spolupráci afrických zemí na mezinárodní scéně a na mnohostranných fórech. V současné době tvoří 54 afrických států více než čtvrtinu členů OSN. (Sun 2014: 4) Zdá se, že angažovanost Číny v Africe je poháněna potřebami domácího i globálního trhu, které byly dále rozvíjeny veřejnou diplomacií a snahou budovat image Pekingů. (Liang 2012: 668)

3.1 Kultura

Vzdělání je jedním z mnoha silných zdrojů čínské *soft power*. Čína do tohoto odvětví investuje a zakládá po celém světě pobočky Konfuciova institutu. V Africe tomu není jinak. K prosinci roku 2017 jich v Africe bylo již 48. (Statista 2019) Nejvíce, tedy pět jich je v Jihoafrické republice, následuje Keňa se čtyřmi a Maroko se třemi. Nigérie, Egypt, Ghana, Tanzanie, Etiopie a Madagaskar mají po dvou těchto institucí ve své zemi. (Statista 2019) Instituty jsou v Africe zakládány prostřednictvím partnerství mezi čínskou univerzitou, univerzitou hostitelské země a Čínskou mezinárodní jazykovou radou Hanban. Čínské instituty se od těch Západních liší, jelikož Čína poskytuje přednášející a financování a výuka probíhá v rámci učebních osnov univerzity. Často dochází také k otevírání nových univerzitních budov. (Lijadu 2018)

První z těchto institutů byl založen v roce 2005 v Nairobi, hlavním městě Keni. Čínský velvyslanec toto označil jako milník v dějinách výměny vzdělání mezi Čínou a Keňou, potažmo celou Afrikou. Institut byl založen při Univerzitě v Nairobi, jedné z nejlepších univerzit ve východní Africe. Tyto vzdělávací programy mají vést k ekonomickému růstu a produktivitě práce, dále ke zdokonalování jednotlivců, národnímu rozvoji a nastartování další podpory kulturní výměny. (China.org 2005) V Africe je na čínský institut vzdělávání nahlíženo převážně pozitivně. Agentura Pew Research Centrum studovala vnímání Číny v roce 2013. Mezi sledovanými zeměmi bylo šest afrických států: Ghana, Jihoafrická republika, Keňa, Nigérie, Senegal a Uganda. Většina z těchto států měla pozitivní pohled na Čínu, konkrétně v JAR mělo 48% respondentů kladný názor. S obecně pozitivním dojmem by mohla Afrika poskytnout prostor pro čínskou *soft power* v případě Konfuciových institutů. Na kontinentu je obrovský potenciál pro nárůst počtu těchto kulturních center. Tyto instituty by mohly vést ke zlepšení pohledu Afričanů na Čínu a do budoucna přinést ještě pozitivnější vnímání. Čína by tak získala nemalý vliv proti Spojeným státům Americkým a celkově Západu. (Tiezzi 2014) Čína má dobré postavení v oblasti vzdělávání v Africe. Před ní, v počtu kulturních institutů, stojí pouze Francie, Čína je s počtem 48 institutů na druhém místě, světově jsou pozice obsazeny úplně stejně. (Lijadu 2018)

Čínská státní televize, zkráceně CCTV, v Africe známá jako CGTN, začíná na kontinentu vysílat 11. ledna 2012 v Keňském Nairobi. (CCTV) Důležitým hráčem na poli televizního odvětví je společnost StarTimes, která se začala rozšiřovat do Afriky v roce 2002. Společnost je soukromá, ale je financována čínskými státními bankami v rámci dohod o fóru FOCAC. Tato společnost spolupracuje s africkými státními provozovateli televizního vysílání a dalšími organizacemi, aby poskytovala nové kanály a také digitální vysílací infrastrukturu. Jedná se o rozšíření digitálního vysílání a poskytování digitální satelitní televize do venkovských oblastí subsaharské Afriky, s cílem zlepšení zdroje informací pro africké obyvatelstvo, pod názvem „Projekt 10 000 vesnic“. Pro čínskou *soft power* má tento projekt velký význam, jelikož úředníci z vybraných vesnic jsou jeho dosahem nadšeni a přenáší pozitivní obraz Číny dále do světa. Čína skrze tento projekt sponzoruje národní ligy v Ghaně, Ugandě a Senegalu a vysílá je na nově vytvořených kanálech. Dochází k uzavírání smluv o vysílacích právech a Čína se tak dostává ke shromažďování informací více, než kterákoliv jiná země. Například v Ghaně si uvědomují, že pokud by předali řízení digitálního přenosu společnosti StarTimes, bude řídit satelitní a vysílací prostor země a ten by tak podléhal čínské kontrole a obsahu. Tuto podporu afrického vysílání lze považovat za jakési vítězství čínské *soft power*, i když se potkává s několika kritiky. (Lewis 2019) StarTimes je soukromou společností, ale má úzké vztahy s čínskou vládou. Funguje jako nástroj pro export čínské kultury a služeb. (Essa 2018)

Noviny China Daily, které jsou největší anglicky psané čínské periodikum, byly v Africe poprvé vydány v prosinci roku 2012. Vychází v Nairobi a také v Johannesburgu a jsou distribuovány do více než deseti zemí východní a jižní Afriky. Jedná se o týdeník s pokrytím obchodních a politických otázek zaměřující se na politiky, akademiky, diplomaty a jiné. (Business for Africa and the World 2019) Noviny jsou brány jako další platforma pro lepší porozumění vztahů mezi Čínou a Afrikou. (BBC 2012)

Na africkém kontinentu působí také zpravodajská agentura Xinhua, která sídlí rovněž v Keni a spolupracuje s keňskou mobilní firmou, jež poskytuje zpravodajské služby pro mobilní telefony. (BBC 2012) Přítomnost zpravodajské agentury výrazně vzrostla po roce 2008. Z počátku svého působení zaměstnávala

pouze 28 místních novinářů, v roce 2011 jich bylo již okolo čtyř set, čímž dochází k rozrůstání této agentury v Africe. (Li 2017: 107) Agentura má pobočku také v egyptské Káhiře. (Embassy of the People's Republic of China in the Arab Republic of Egypt 2005)

Čínské mezinárodní rádio, zkráceně CRI, zahájilo v roce 2006 svou první zahraniční rozhlasovou stanicí rovněž v keňském Nairobi. Rádio vysílá v angličtině, svahilštině a čínštině, přibližně dvěma milionům posluchačů, z hlavního města Keni. Programové vysílání se týká hospodářského, sociálního a kulturního rozvoje Číny, výměn Číny a afrických zemí a významných událostí po celém světě. Rozhlasová stanice vysílá také čínskou, africkou, ale i jinou hudbu. Tato pobočka v Nairobi byla první pobočkou CRI mimo Čínu. (China.org 2006)

3.2 Politika

Politicky i ekonomicky je přítomnost Číny v Africe založena na předpokladu poskytnutí alternativního modelu rozvoje afrických států a vůdců. ČLR je považována za alternativu k tradičnímu angažmá západních států, což mnoho afrických zemí vnímá pozitivně. Afričtí představitelé vidí Čínu jako alternativu k západnímu neokolonialismu⁹ a politickým podmínkám. Čína prosazuje politiku nevměšování se, nezasahování. Respektuje státní suverenitu a neintervenci, což je pro mnohé africké vůdce příjemná změna. Pro představitele států je toto přitažlivý faktor, jelikož Čína neprosazuje pro Afriku Západní praktiky. (Taylor 1998: 193) Afrika je díky své koloniální historii politicky citlivým regionem. (Liang 2012: 677) Nezasahování zahrnuje spolupráci bez zapojení politiky, lidských práv a dalších podmínek, se kterými většinou přichází Západ. Jediná zásada, která je důležitá, je politika jedné Číny. Žádná jiná podmínka spolupráce neexistuje. (Breuer 2017: 2) Čínská přítomnost v Africe je vnímána jako přínosná pro vládnoucí elity, ale dlouhodobě nevýhodná

⁹ Oxfordský slovník vysvětluje neokolonialismus jako využití ekonomických, kulturních či jiných tlaků k řízení či ovlivňování jiných zemí. Je volným pokračovatelem kolonialismu. (Oxford Dictionaries 2019)

pro africké národy. (Taylor 1998: 198) Čína se označuje jako rozhodně neintervenci, ale ve svém úsilí o dosažení hospodářských zájmů se stále více angažuje v bezpečnostní oblasti na kontinentu. (Alden a Barber 2018: 1)

Diplomacie je pro Čínu v Africe velmi důležitá, a proto se vůdci často setkávají. Čína přiznává Africe stejný diplomatický status s dominantními pravomocemi, jako má ona sama. Příkladem může být, že první zahraniční návštěva čínského ministra zahraničních věcí směřuje každý rok do Afriky. Africké elity jsou zase vždy vítány, pokud se objeví v Pekingu. Naopak pokud se afričtí vůdci objeví v některé ze Západních zemí, jejich přijetí je často velmi chladné a krátké. Vedení Číny si uvědomuje, že pro africké vůdce je prestižní postavení důležité, a tak masíruje jejich ega a dává jim pocit důležitosti. Čína Afriku potřebuje. Neobejde se bez její podpory například při hlasování v OSN. Africká podpora kupříkladu pomohla Pekingu hostit Olympijské hry v roce 2008. Tato symbolická diplomacie, tak hraje důležitou roli v čínské zahraniční politice v Africe. Čína přináší alternativní zdroje ekonomických příležitostí. Její alternativní cesta může být pro Afriku inspirativní. Rozvojové státy by se tak mohly vydat čínskou cestou v případě čínských zkušeností s hospodářskou reformou a rozvojem. (Taylor 1998: 193 – 194)

Ekonomická liberalizace při zachování autoritářského politického systému by mohla být přitažlivá, ale i to má své limity. Čína podporuje autoritářské režimy v Zimbabwe a Súdánu, což podnítilo africkou občanskou společnost k anti-čínským jednáním. Čína jako taková při svém růstu zcela opomenula politické reformy propagované zvenčí a také demokracii či transparentnost. To je rozhodně přitažlivým faktem pro některé africké vůdce. Režimy v Zimbabwe a Súdánu nedodržují občanská a politická práva svých občanů, ale také podkopávají jejich hospodářská a sociální práva. (Taylor 1998: 196) Vztahy s africkými režimy však nejsou univerzálními vztahy, kterými Čína v Africe disponuje. Čína, s ohledem na své zapojení ve světě, přináší také větší odpovědnost. Proto je podstatné dodržovat systematické reformy a lepší ochranu pro univerzální lidská práva. Klíčové jsou závazky, které má Čína k WTO jako například transparentnost a reforma čínského právního systému. Do budoucna tak bude důležité nepodporovat diktátory a autoritářské režimy, protože by to ohrozilo dlouhodobé ekonomické zájmy a mír v Africe. Důležitá pro Afriku je stabilita.

Ta je rovněž v zájmu Číny a jejích ekonomických aktivit na tomto kontinentu. To si Čína začíná postupně uvědomovat. (Taylor 1998: 197) Čína byla mimořádně silným státem ve svém regionu, který byl ekonomicky dynamický. Její prostředí a pozice bez vnějších změn však byla odlišná od prostředí afrických států. (Taylor 1998: 194 – 195)

3.3 FOCAC: Forum on China-Africa Cooperation

Fórum čínsko-africké spolupráce vzniká jako formální instituce vztahů Číny a Afriky. Toto fórum vzniklo v roce 2000 v Pekingu. Mezi členy patří Čínská lidová republika a 53 afrických států. Svazijsko jako jediný africký stát udržuje vztahy s Tchaj-wanem, tudíž není členem FOCAC. První setkání se uskutečnilo v roce 2000. Účastnilo se ho téměř 80 ministrů z Číny a představitelé 44 afrických zemí. Vztahy upravuje Pekingská deklarace. Organizace byla ustanovena na podporu spolupráce a posílení přátelství. Zasedání se konají střídavě v Číně a ve vybrané africké zemi jednou za tři roky. Vždy po třech letech se koná ministerská konference, ale dochází k setkávání i na jiných úrovních. Spolupráce mezi Čínou a Afrikou se neustále prohlubuje a tak byla v rámci FOCAC vytvořena různá sub-fóra. Jedná se například o Fórum lidu Číny a Afriky, Fórum o mediální spolupráci mezi Čínou a Afrikou, Čínsko-africké Think-Thank fórum apod. (FOCAC 2019) Založením organizace došlo k formalizaci vzájemných vztahů, které oba aktéři budují již od 50. let 20. století. (Taylor 2011: 1)

Pekingská deklarace, která upravuje vztahy mezi Čínou a Afrikou tvrdí, že země, které se liší od jiných zemí, v sociálním systému, fázi vývoje či historických a kulturních hodnotách, si mají právo určit vlastní přístupy a modely při prosazování ochrany člověka a jeho práv v jejich zemích. Dále prohlašuje, že politizace lidských práv a ukládání podmínek lidských práv samo o sobě představuje porušení těchto práv. Podmínka rozvojové pomoci pouze při dodržování lidských práv by měla být oponována. Tento fakt zajisté ocenilo mnoho afrických vůdců. Dopad FOCAC v Africe je opravdu markantní.

Jsou vidět rostoucí ekonomické imperativy podporující čínsko-afriické vazby. (Taylor 1998: 191)

Na prvním oficiálním zasedání fóra v roce 2000 došlo k přijetí Pekingské deklarace. Deklarace přináší deset základních bodů, na kterých stojí FOCAC a vzájemné přátelství Číny a Afriky. Dokument ctí pět principů mírového soužití, rovné postavení států v mezinárodním prostředí, pojednává o odzbrojení, hrozbě jaderných zbraní a respektu vůči Radě bezpečnosti OSN a zastoupení rozvojových zemí v této radě a celkově v mezinárodním systému. Rozvojové země by měly mít možnost se více zapojit. Dále deklarace pojednává o rozvojových programech, které by měly rozvinuté země pro ty rozvojové připravit s cílem dosáhnout růstu Severu i Jihu, aby dále nedocházelo k nerovnému rozvoji. Partnerství stojí na vzájemném prospěchu, dialogu, konsenzu a na spolupráci jih-jih založené na rovnosti a stabilitě. Posledním bodem deklarace je podpora další spolupráce mezi Čínou a Afrikou v hospodářské, obchodní, finanční, zemědělské, zdravotní péči a dalších odvětvích. (Beijing Declaration of the Forum on China-Africa Cooperation)

Zatím poslední fórum se konalo v Pekingu v roce 2018. Na tomto fóru čínský prezident Si Ťin-pching oznamuje, že se do Afriky dostane balíček pomoci, investic a půjček ve výši 60 miliard dolarů. Finanční balíček operuje se stejnou částkou, jakou Čína slíbila na předchozím summitu FOCAC v roce 2015 v Jihoafrické republice. Čína na tomto fóru oznámila budoucí pomoc Africe v podobě plánů na zřízení obchodní výměny mezi Čínou a Afrikou, poskytnutí 146 milionů dolarů na potravinovou pomoc, dodatečné dovozy z Číny do Afriky a také úsilí o zelený rozvoj. Prezident Si Ťin-pching také pozval vedoucí africké představitele, aby pomohli své zemi při budování iniciativy „Jeden pás, jedna cesta“, o které byla řeč v předchozí kapitole. (Marsh 2018)

3.4 Iniciativa „Jeden pás, jedna cesta“

Iniciativa byla představena současným čínským prezidentem Si Ťin-pchingem v roce 2013. V roce 2017 Čína oznámila spolupráci s dalšími

třiceti zeměmi a mezi nimi i dvěma africkými, konkrétně s Keňou a Etiopií. Infrastruktura představuje důležitou roli ve vztazích Číny a Africké Unie. Čína jedná o infrastrukturu a investicích s Africkou unií, kde předložila vizi vysokorychlostní železniční sítě, která by spojovala všech 54 afrických metropolí. (Breuer 2017: 4)

V Africe se ČLR angažuje hlavně v Džibutsku, Egyptě, Etiopii, Tanzanii, Zambii a Angole. Žádná jiná země neinvestuje více do Suezského průplavu nežli Čína. (Breuer 2017: 3) Dochází ke stavbě nových přístavů v Tanzanii, železniční tratě v Keni, námořních zařízení v Džibutsku a průmyslové zóny podél Suezského průplavu. Tyto kroky jsou určeny k podpoře nové masivní obchodní sítě, o které prezident Si Ťin-pching doufá, že se stane pilířem jeho zahraniční politiky. Čína pracuje také na další fázi, kterou je rozšíření obchodních cest do vnitrozemské Afriky. (Ferchen 2019)

Podle zpravodajské agentury Xinhua jsou tři země v Africe přímo zapojeny do této iniciativy. Jedná se o již výše zmíněné: Keňu, Džibutsko a Egypt. Rozsah jejich zapojení však není jasný, protože mnoho dokumentů označuje pouze Egypt jako jedinou africkou zemi zapojenou do tohoto projektu. Egypt a Džibutsko jsou zcela strategicky rozmístěny v centru globálního hřiště geopolitiky a ten, kdo kontroluje bezpečnost tohoto regionu, kontroluje také námořní obchodní cesty mezi Asií, Evropou a Afrikou. Džibutsko v současnosti hostí vojenské základny pro USA, Francii a teď i Čínu. Egypt je zase strategickým partnerem z hlediska Suezského průplavu, a proto byl nepostradatelným partnerem v Africe pro iniciativu OBOR. Egypt je oficiálně jedinou zemí z Afriky, která podepsala dvoustrannou dohodu s Čínou ohledně této iniciativy. Začlenění Džibutska bylo zase logickým předpokladem. (Wani 2018)

V Džibutsku byla otevřena první zámořská čínská vojenská základna. Je to tak jediná čínská základna mimo čínské území. V tomto prostoru se mísí čínské komerční a vojenské zájmy v zahraničí. V Džibutsku je také jediná stálá americká vojenská základna v Africe, na místě se tak v těsné blízkosti střetávají dva hlavní strategičtí konkurenti. Je to vůbec poprvé, kdy jsou obě velmoci a jejich armády v tak těsném dlouhodobém kontaktu. Džibutsko je vystaveno vysokému riziku zadlužení, což vede k obavám ohledně čínské přítomnosti,

kteřá by si skrze investice mohla získat nemalý vliv. (Cheng 2018) Ekonomická stopa Číny v Džibutsku je už tak bezkonkurenční, na rozdíl od jiných států však tady nehledá suroviny. Výhodná je v tomto případě strategická poloha země na východním okraji afrického kontinentu a západním pobřeží Indického oceánu. Poprvé o záměru vybudovat zde vojenské zařízení Peking promluvil v roce 2015. Počet a rozsah infrastrukturních projektů se tak značně zvýšil, také díky iniciativě OBOR. Čínská vláda do Džibuti vkládá nemalé prostředky. Došlo k postavení elektrické železnice z Etiopie do Džibutska, první svého druhu v Africe. Tento projekt stál Čínu 4 miliardy amerických dolarů. Dále také došlo k investici do vodovodu, který bude přepravovat pitnou vodu z Etiopie do Džibutska. Množství vynaložených peněz je ohromující vzhledem k tomu, že je Džibutsko zemí s méně než 1 milionem obyvatel, nízkým HDP a téměř žádnými přírodními zdroji. Říká se, že základna v Džibutsku byla experimentem a nyní se stala modelem, který Čína brzy zopakuje. (Economy 2018) Džibutsko je stabilním státem na dobrém strategickém místě, což je jedním z jeho největších aktiv. (Oladipo 2015)

Mimo toto oficiální začlenění pouze jedné, či dvou, afrických zemí se Čína podílí na mnoha infrastrukturních projektech na kontinentu. Některé z nich dále patří pod mandát OBOR. Jedná se například o 2700 km dlouhou východoafrickou železniční trať, která zahrnuje Keňu, Ugandu, Rwandu, Burundi a Jižní Súdán. Mezi další projekty patřící pod mandát OBOR patří další železniční tratě v Angole, Nigérii, Gabonu a Libyi. Při stavbě železnic se Čína podílí také na stavbě přístavů. V budoucnu budou železnice a přístavy propojeny a tímto způsobem dojde k otevření Afriky. Začlenění Afriky do iniciativy OBOR dále podpoří závazek, který Čína vůči ní má. Hodí se to také kvůli podpoře Pekingského konsenzu, který Čína Africe nabízí jako alternativu. OBOR a přidružené finanční instituce si uvědomují skutečnost, že univerzální řešení pro všechny není realistické. Proto umožňují státům řešit své vlastní vnitřní záležitosti a zároveň jim pomáhají ve financování, které potřebují pro rozvoj své infrastruktury. Současné zapojení projektu OBOR v Africe je však minimální oproti jiným kontinentům. Mnoho konfliktů, které na kontinentu probíhají, jsou pro Čínu výzvou v případě další expanze iniciativy. Čína je důležitým spojencem pro Afriku. Tato iniciativa nabízí příležitost ještě více prohloubit

vztahy mezi oběma zmiňovanými. Stále i bez zapojení do iniciativy „Jeden pás, jedna cesta“ existuje příležitost k další vzájemné spolupráci. ČLR může tuto iniciativu využít k zefektivnění svých přímých zahraničních investic na kontinent a její úspěšná implementace s sebou ponese pouze pozitivní následky. (Wani 2018)

Čína se snaží o rozvoj infrastruktury kontinentu, který je úzce spojen s potřebou Číny podpořit vývoz. Dalším plánem je převod průmyslových odvětví náročných na pracovní sílu, zejména výrobních podniků, do Afriky. Odborníci vidí tyto dva pilíře jako základ čínsko-afričké ekonomické spolupráce následujících let. Dle názoru čínských analytiků bude Afrika těžit z čínských infrastrukturních projektů. Tyto zlepší podmínky infrastruktury v Africe, vytvoří pracovní místa, zlepší ekonomický blahobyt místních obyvatel a podpoří průmyslový rozvoj kontinentu. (Sun 2015) Počet afrických pracovníků na čínských projektech je však vnímán jako velmi nízký. (Breuer 2017: 6)

4. Vztahy Súdán – Čína

Další část práce tvoří kapitola, která se věnuje vztahům mezi Čínskou lidovou republikou a Súdánem, vybranou zemí pro výzkum. Vztahy mezi oběma zeměmi jsou považovány za významné z mnoha různých hledisek. Vzájemné uznání, politika nevměšování se, investice a obchod jsou odvětví, které činí vzájemné vztahy význačnými. V této části práce bude mimo bilaterálních vztahů vybraných zemí také zkoumána pozice Číny v Africe. Jak je ČLR v Africe vnímána, a zda lze sledovat nějaký výkyv tohoto vnímání vzhledem k čínské spolupráci s nedemokratickým Súdánem. Práce předpokládá, že kooperace těchto zemí výrazněji neovlivňuje pozici Číny v Africe.

4.1 Stručný profil Súdánu

Súdán, oficiálně Republika Súdán, je státem v subsaharské Africe. Súdán vzniká jako nezávislý stát v roce 1956, v tomto roce získává nezávislost na Egyptě a Velké Británii. Počátky státu provázela občanská válka, stejně jako provázela takřka celou jeho historii. V minulosti byl Súdán největším africkým státem, dokud se od něj v roce 2011 neodpojila, po 50 letech nepřetržitých bojů, jeho jižní část a nevznikl tak nejmladší stát na světě a 55. africký stát Jižní Súdán. Hlavním městem Súdánu je Chartúm, centrum státu. V čele země stojí od roku 1989 Umar al-Bašír, který se v tomto roce chopil moci při státním převratu. (The Guardian 2019)

Umar al-Bašír je prezidentem od roku 1993, je hlavou státu a zároveň hlavou vlády. Poslední prezidentské volby, které jsou v Súdánu přímé, se konaly v roce 2015 a Bašír po nich znovu stojí v čele země. Získal 94,1 % hlasů a opoziční kandidáti, kterých bylo 15, získali celkem 5,9 % hlasů. Příští volby se budou konat v roce 2020, v roce ve kterém se současný prezident v minulosti zavázal, že odstoupí. Bašír stojí v čele strany Národní kongres se zkratkou NCP. (CIA 2019) Prezident byl roku 2009 obviněn Mezinárodním trestním soudem

za genocidu, válečné zločiny a zločiny proti lidskosti spáchané v Dárfúru¹⁰. Byl na něj také vypsan zatykač kvůli masakru černošského obyvatelstva. On sám tato obvinění popírá. (BBC 2018) Bašír je první hlavou státu, která byla předmětem zatykače Mezinárodního trestního soudu a byla zároveň ve výkonu své funkce. Vzneseno proti němu bylo deset obvinění. (Walker a Sturcke 2008) OSN v roce 2008 přichází s odhadem, že na 300 000 lidí zemřelo kvůli této válce, která stále trvá. (Copnall 2013)

Nejdůležitější komoditou v Súdánu je ropa. V roce 2013 Čína získala 86% veškerého vývozu súdánské ropy. (Statista.com 2013) Održením Jižního Súdánu přišla země o tři čtvrtiny produkce. Ropné odvětví vytvářelo od roku 1999 velkou část růstu HDP Súdánu. Ekonomika tak rostla na pozadí rostoucí produkce ropy, vysokých cen ropy a výrazného přílivu přímých zahraničních investic. Po održení Jižního Súdánu a konfliktech v Dárfúru, Jižním Kordofánu a Modrém Nilu došlo k problémům v súdánském hospodářství. Súdán se snaží vyvíjet neropné zdroje příjmů. (CIA 2019)

Společnost Freedom House hodnotí Súdán v roce 2018 jako nesvobodný. Ve všech hodnocených kategoriích – hodnocení svobody, politických práv a občanských svobod získává Súdán nejhorší možné hodnocení. Celkem získává 8 bodů ze sta. (Freedom House 2018). Čína je v rámci tohoto žebříčku hodnocena lépe než Súdán, získala 11 bodů ze sta. Obě země jsou tedy touto organizací řazeny mezi nesvobodné. (Freedom in the World 2019)

Dne 11. dubna 2019 došlo ke svržení prezidenta Omara al-Bašíra armádou. Došlo tak k eskalaci protestů, které v Súdánu intenzivně trvaly od prosince roku 2018. V prosinci došlo ke zhoršování ekonomické situace země i přesto, že byly zrušeny americké sankce. Vláda zavedla nouzová úsporná opatření, což vedlo k vlnám masových protestů. Zpočátku byly protesty namířeny na špatnou ekonomickou situaci, ale pokračovaly i proti prezidentu Bašírovi a požadovaly jeho odstoupení. Bašír tak v únoru tohoto roku oznámil, že v roce 2020 odstoupí a

¹⁰ Konflikt v Dárfúru vypukl v roce 2003 a neustále trvá. Na jedné straně stojí Bašír a proti němu Hnutí pro rovnost a spravedlnost, Súdánská osvobozenecská armáda a Hnutí pro svobodu a spravedlnost s podporou Čadu a Eritrey. Protistrana zaútočila na vládu v hlavním městě proto, že Dárfúr je na úkor Chártúmu zanedbáván a z toho důvodu vypukl konflikt. (Copnall 2013)

nebude již znovu kandidovat na post súdánského prezidenta, jak je také uvedeno výše. Dne 11. dubna armáda oznámila, že byl Bašír zatčen. (BBC 2019) Armáda jej vyhnala z jeho sídla v Chartúmu, ukončila jeho třicetiletou vládu a pozastavila ústavu. (Walsh 2019) Vzhledem k aktuálnosti situace a jejího neustálého vývoje není tento fakt v práci zohledněn.

4.2 Vzájemné vztahy

První čínské oficiální setkání s Afrikou se datuje do roku 1955 na konferenci v Bandungu. Na této konferenci se Čou En-laj¹¹ potkal s vůdci šesti afrických zemí. Mezi nimi byl také Súdán. (Sun 2014: 13) Vzájemné vztahy Číny a Súdánu se datují do roku 1959, kdy Súdán jako první země v subsaharské Africe uznává Čínskou lidovou republiku. Dnes je Čína největším investorem v zemi, stejně jako je tomu na africkém kontinentu. První čínská zkušenost s investováním v Africe byla právě v Súdánu. (Hammond 2017). Vztah obou zemí je mimořádný také z důvodu nedostatku konkurence ze strany Spojených států amerických. V Súdánu není mnoho amerických produktů, které by byly snadno dostupné pro běžné spotřebitele. Od roku 1995 byl totiž Súdán pod sankcemi USA z důvodu vazeb na teroristy jako například Usáma bin Ládín. (Hammond 2017) Tyto sankce byly komplexní a zrušeny byly v říjnu 2017. (CIA 2019) USA poukázaly na pokrok Chártúmu v boji proti terorismu a také pokrok v udržování nepřátelských akcí v Dárfúru, Jižním Kordofánu a Modrém Nilu, z toho důvodu se rozhodly sankce omezit. (Freedom House 2018)

Produkce ropy v Súdánu byla z velké části v čínských rukou a Súdán dováží širokou škálu zboží z Číny. Z historického hlediska Čína praktikovala politiku „nevměšování se“ vůči Súdánu včetně porušování lidských práv. (Campbell 2015) Zásada vzájemného nezasahování je klíčová ve vztazích mezi oběma zeměmi. Vztahy jsou založeny na vzájemné úctě, nevměšování, vzájemných výhodách a rovnosti. V roce 1970 státy uzavřely dohodu o kulturní, hospodářské a technické spolupráci, což posílilo obchodní vztahy a čínskou

¹¹ Vedoucí postava Komunistické strany Číny, ministr zahraničí (1949-58) a premiér (1949-76) ČLR. (Britannica 2019)

pomoc ve formě úvěrů na řadu projektů. Jednalo se například o projekty silniční a mostové výstavby a výstavbu Přátelské síně v Chartúmu. (Maglad 2007: 2) Přátelská síň je darem od Číny a její výstavba se datuje do roku 1976. (Hammond 2017) Prezident Bašír navštívil v roce 1995, kdy byly na jeho zemi uvaleny sankce, Čínu. Během této návštěvy vznikla Čínská společnost súdánského přátelství a byly zřízeny společné ministerské výbory politické koordinace. Súdán se také účastní zasedání FOAC, je jeho členem. (Maglad 2007: 2) Budova Přátelské síně dokonce hostila v roce 2014 třetí Čínsko-afričské lidové fórum. (Hammond 2017)

K jistému ochladnutí vztahů došlo v květnu roku 2007 v souvislosti s Olympijskými hrami v Pekingu, které se konaly v roce 2008. Aktivisté čím dál tím intenzivněji poukazovali na čínské partnerství se Súdánem, jejich vazbami na vládu v Chartúmu. V této souvislosti se objevila kampaň „Olympiáda genocidy“. Tato kampaň vyvolala značnou diskuzi o čínské politice. Jednalo se také o čínskou politiku nevměšování se, která, pokud by byla i nadále dodržována, by vedla k ovlivnění čínské image v Africe, potažmo na celém světě. Čína se v reakci na tuto kampaň začala zabývat situací v Dárfúru a snažila se přispět k jejímu řešení. Jmenovali například zvláštního vyslance k řešení této situace, jejíž výsledky byly následně prezentovány v médiích. K výraznějšímu omezení v případě odběru a investic ropného sektoru však nedošlo. (Barber 2018: 185-187)

Čína se Súdánem vytvořili vzájemné strategické partnerství v roce 2015. Vztahy těchto zemí sahají hluboko do historie a vzájemně se vždy chápaly a podporovaly. Strategické partnerství je tak dalším mezníkem v historii jejich bilaterálních vztahů. Společně s tímto krokem mělo dojít k prohloubení spolupráce v oblastech jako je ropa, výstavba infrastruktury, zemědělství, obnovitelná energie a technologie. Obě země by měly posílit výměnu v oblasti kultury, vzdělávání, zdravotnictví, cestovního ruchu a dalšího. Súdán doufal v rozšíření spolupráce v rámci iniciativy „Jeden pás, jedna cesta“. V rámci tohoto partnerství se země měly zaměřit na rozvoj v oblastech politiky, ekonomiky, obchodu, energetiky, kultury, investic a bezpečnosti. (Chinadaily.com 2015)

Súdán oceňuje podporu Číny. Obě země své partnerství vnímají jako vzájemně prospěšné. Prezident Si Ťin-pching oceňuje přátelství Bašíra a vzájemnou spolupráci zemí, která vedla k podpoře hospodářského rozvoje obou zemí a je tak dobrým příkladem spolupráce Jih-Jih. (FOCAC 2018) V únoru 2019 došlo k setkání současných prezidentů za cílem poukázat na výročí 60 let vzájemných diplomatických vztahů obou zemí. Představitelé těchto zemí vnímají vzájemné partnerství jako zdravě se rozvíjející a do budoucna mají zájem o prohloubení této spolupráce například v rámci iniciativy OBOR. Čína i Súdán mají zájem posunout své vztahy na vyšší úroveň. (Chinadaily.com 2019)

4.3 Kultura

Stejně jako v jiných afrických zemích i v Súdánu nalezneme pobočku Konfuciova institutu. Nachází se na univerzitě v Chartúmu a je prvním institutem v Súdánské republice. V roce 2007 došlo k podepsání zakládajících dokumentů, v roce 2008 bylo založeno oficiální partnerství. Mezi Čínou a Súdánem dochází k výměně studentů. Studenti byli vysláni ke studiu jazyka a kultury, což podpořilo výměnu kultur obou zemí. (Embassy of the People's Republic of China in Sudan 2012)

Konfuciovův Institut však není jediným probíhajícím projevem kulturní výměny mezi Čínou a Súdánem. V roce 2012 se sešla delegace čínské centrální televize CCTV a státní televizní stanice v Súdánu SST. Došlo k podpisu rámcové dohody o spolupráci, která zahrnuje vzájemný rozvoj obou zemí, prohloubení bilaterálních vztahů těchto států, výměnu programů, zkušeností s televizním přenosem, komunikací zaměstnanců a jejich proškolení. (Embassy of the People's Republic of China in Sudan 2012)

Vzájemná spolupráce například funguje i v oblasti lékařských služeb. Čína do Súdánu vysílá mise čínských lékařských odborníků. Dochází k tomu již od roku 1970. Tento program je brán jako součást spolupráce mezi oběma zeměmi. (Xinhua 2018)

4.4 Politika

Pro Čínu je důležitá integrita a legitimita. Vztahy s africkými zeměmi jsou primárně taženy ekonomickými zájmy a praktickými politickými úvahami jako je například získávání mezinárodních příznivců, legitimacy a podporovatelů pro čínskou vládu. Zahraniční politika Pekingů slouží také domácím politickým účelům. Nejzákladnější potřebou komunistické strany je zachovat si svoji legitimitu. Mezinárodní uznávání zahraničních vlád, úspěšná politická a ekonomická politika se dá považovat za silné posílení legitimacy v Číně. Nejinak je tomu i v případě Súdánu. (Sun 2014:12) Peking podporuje prosperující nedemokratické režimy v Africe zejména z toho důvodu, že tyto režimy pomáhají ke zmírnění její mezinárodní izolace. Západní demokracie tak není univerzální hodnotou a západní model tedy nemusí být univerzálním uspořádáním v každé zemi. Úspěch autoritářských vlád, jako je právě Súdán, Čína vnímá jako podporu svojí legitimacy. (Sun 2014:12)

Súdán je důležitý pro Čínu z mnoha hledisek. Je pro ni významné dodržovat se Súdánem vřelé diplomatické vztahy. Súdán totiž patří mezi největší dodavatele ropy pro Čínu. Vzájemný obchod Číny a Afriky stoupá a Čína potřebuje získávat zdroje. Proto je potřeba udržovat vztahy na dobré úrovni. (Sun 2014: 7) Vývoz ropy má však i své stinné stránky. Například v roce 2006 byla Čína některými africkými národy vyzvána ke stabilizaci situace v Dárfúru. Africké státy a mezinárodní prostředí Čínu vyzvalo ke spolupráci s Africkou unií, OSN a Západem. (Barber 2018: 184) Čínské vedení tak vyvíjelo nátlak na Chartúm od konce roku 2006. (Huang 2007: 836) V roce 2008 bylo uneseno devět pracovníků CNPC¹², pět z nich zemřelo. V roce 2012 došlo k napadení staveniště společnosti SinoHydro protivládní súdánskou skupinou, při kterém bylo uneseno 29 pracovníků. (Sun 2014: 9) Rebelové ze Súdánu se tak snažili přimět Čínu, aby přesvědčila súdánskou vládu k ukončení vojenské ofenzívy v Jižním Kordofánu. Politika nevmešování se, tak pro Čínu někdy znamená potíže. (Africa Research Institute 2012) Súdán se řadí mezi problémovou zemi v rámci čínsko-africké spolupráce. Jeho režim si vyžaduje více

¹²China National Petroleum Corporation

pozornosti, jelikož má Čína v jeho zdrojích obrovské ekonomické zájmy a také proto, že jejich nestálá vnitřní politická situace vyvolává mezinárodní obavy. (Sun 2014: 20) Ekonomická podpora je směřována k režimům bohatým na zdroje. (Sun 2014: 27) Čínské podniky se účastní mnoha projektů. Korporace investují do produkce ropy, rozvoje infrastruktury a to zejména právě v Súdánu. Vznikající súdánský průmysl byl opatřen čínskou expertízou potřebnou k jeho rozvoji. (Hunter 2009: 386)

Čína se také účastní hybridní mise OSN a Africké unie v Súdánu. (Sun 2014: 24) Tato mise známá pod zkratkou UNAMID se koná za účasti čínských vojáků. Čína využívá příležitosti, jelikož USA postupně opouští svou roli lídra v tomto odvětví. ČLR tak usiluje o mezinárodní uznání také skrze mírové mise, kterých se účastní ve vysoce rizikových oblastech, jakou je například Súdán. Čína se stává vedoucí mocností v mírových operacích, což s sebou přináší řadu výhod. Dochází tak k podpoře vzájemných vztahů v Africe i jinde na světě a také k posílení čínské armády. Čína užívá účast v mírových misích jako národní mechanismus budování svého obrazu a zlepšení pověsti Pekingu v zahraničí. Při zlepšování svého image se Číně dostává lepší výchozí situace v OSN. Zároveň se ukazuje jako stát, kterého se mezinárodní prostředí nemusí obávat. (Pauley 2018)

Iniciativa „Jeden pás, jedna cesta“ je, jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, významným čínským projektem. Súdán je tomuto projektu velmi příznivě nakloněn a očekává, že v něm bude hrát větší roli než doposud. Projekt OBOR by pro Súdán znamenal modernizaci infrastruktury a podporu hospodářského rozvoje. Súdán díky financování a čínské technologické pomoci v minulosti založil vlastní ropný průmysl. Dochází také k pomoci v rozvoji zemědělství. Prostřednictvím OBOR by mohl Súdán rozvíjet železnice, silnice a přístavy. Súdán jako země spojující arabský svět a africké země je připraven sehrát svoji velkou roli. (Xinhua 2018)

5. Pozice Číny v Africe

Čína je v Africe dlouhodobě aktivním státem. Afrika má pro ni strategický význam a tento fakt platí i v obráceném případě. Čína vnímá samu sebe jako rozvojovou zemi, stejně jako je rozvojová i Afrika a proto k sobě mají oba celky blízko, sdílejí tak jednu společnou identitu. Nastavení vzájemných vztahů je mimo jiné zakořeněno v Pekingské deklaraci, která byla přijata v rámci založení FOCAC, Fóra čínsko-africké spolupráce. Oba celky se vnímají jako spojenci ve světovém systému, který není příliš spravedlivý a vyzdvihuje vyspělý Sever oproti rozvojovému Jihu. Státy Jihu by měly mít stejné právo při rozhodování v mezinárodním systému. (Beijing Declaration of the Forum on China-Africa Cooperation)

Obraz Číny v subsaharské Africe je celkově považován za pozitivní. Afričané dále kvitují pozitivně i ekonomický růst Číny, zejména z důvodu rozsáhlých investic do regionu. V případě pohledů na Čínu se často odlišuje Jihoafrická republika, která má na pozici ČLR v Africe rozpolcený názor. Většina obyvatel kontinentu také věří, že Čína dodržuje lidská práva a nijak nezpochybňují toto tvrzení. Prezidenta Si Ťin-pchinga rovněž hodnotí Afričané pozitivně. (PewResearch Center 2014)

Pozicí Číny v Africe se zabývá společnost Afrobarometer.¹³ Čína v posledních letech zvyšuje svoje vazby na kontinent, čehož se mezinárodní prostředí obává. Například obchod s Afrikou se od roku 2000, kdy činil 10 miliard dolarů zvýšil na 220 miliard v roce 2014 a v roce 2015 se dokonce blížil ke 300 miliardám dolarů. Tato vzestupná tendence bude pravděpodobně pokračovat dále. Čínská přítomnost v Africe je mnohými kritizována. Kritika přichází hned z několika důvodů – Čína dováží své vlastní pracovníky místo využívání místních, angažuje se jen kvůli přístupu ke zdrojům, ničí africkou konkurenci díky svým levným cenám a mnoho dalšího. Další kritika je z důvodu

¹³ Společnost provádí průzkumy v Africe ohledně veřejného postoje k demokracii, správě, ekonomických podmínkách apod. od roku 1999. Při průzkumu provádí osobní rozhovory v jazyce respondenta. Ve výzkumu č. 6, který je našim zdrojem, provádí rozhovory s 54 000 občany ve 36 zemích kontinentu. (Afrobarometer 2016: 2)

spolupráce s režimy v Súdánu, Zimbabwe a Zambii. Čína je však i přes veškerou kritiku oblíbená a je vnímána vesměs pozitivně. Afričané řadí její model rozvoje společně s americkým na první a druhé místo. Spojené státy a Čína tak překonaly bývalé koloniální mocnosti. (Afrobarometer 2016: 1)

Nejoblíbenější mocností v Africe v roce 2016, mezi dotázanými z 36 zemí, jsou stále Spojené státy americké. Jako ideální model je považuje 30 % dotázaných. Po Spojených státech následuje právě Čína s 24 %. Země a regiony se liší ohledně preferencí k různým modelům vývoje. Jižní a Severní Afrika staví ČLR a USA jako stejně populární. Ve Střední Africe je dokonce Čína oblíbenější, než Spojené státy. Nejvyšší vliv Číny je vnímán v Zimbabwe (55 %), Mozambiku (52 %) Súdánu (47 %), Zambii (47 %), Jihoafrické republice (40 %) a Tanzanii (40 %). Téměř dvě třetiny Afričanů tvrdí, že vliv Číny je „poněkud“ nebo „velmi“ pozitivní. Pouze 15 % dotázaných tento vliv vnímá poněkud nebo velmi negativně. Příznivé názory na čínskou přítomnost a vliv jsou nejvíce patrné v Mali (92 %), Nigerii (84 %) a Libérii (81 %). Většina Afričanů považuje rozvojovou pomoc Číny za poněkud či velmi dobrou při uspokojování potřeb jejich země. Nejdůležitější aktivity, které přispívají k pozitivnímu obrazu Číny na kontinentu, jsou její infrastrukturní projekty a investice. Politické a sociální aspekty nepatří mezi faktory, které by čínskou pozici nějak výrazně ovlivňovaly. (Afrobarometer 2016: 2).

Čína je nejoblíbenějším rozvojovým modelem v Kamerunu, Súdánu, Mozambiku, Mali, Tanzanii, Egyptě a Zambii. Její model není vyhledávaným v Maroku, na Mauriciu, v Ghaně, Malawi a Burundi. (Afrobarometer 2016: 4). Vzhledem k nárůstu čínského významu v Africe došlo v rámci Afrobarometer 2016 k bližšímu dotazování na tuto velmoc. Otázky se týkaly vnímání hospodářských činností Číny, hospodářského a politického vlivu, užitečnosti její rozvojové pomoci a zdrojů. Rozsah ekonomického vlivu je vnímán jako velice důležitý. Ve 35 zemích důležitost ekonomického vlivu vnímá více, než dvě třetiny dotázaných. Politický a ekonomický vliv je na kontinentu všeobecně vnímán pozitivně a Afričané jej vítají. (Afrobarometer 2016: 12-14) Hospodářské zapojení Číny v Africe je rovněž hodnoceno pozitivně. Obyvatelé tuto pomoc vnímají jako užitečnou pro rozvoj jejich země. Nejvíce je rozvojová pomoc oceňována v Mali, Pobřeží Slonoviny, Burkina Faso a Gabonu, naopak negativně

je hodnocena v Maroku, Egyptě, Ghaně a Alžírsku. Pozitivně na Čínu většinou nahlíží muži a lidé s vyšším vzděláním. (Afrobarometer 2016: 16-18)

Mezi faktory, které ovlivňují čínský pozitivní obraz, respondenti řadí hlavně investice do infrastruktury a celkově rozvojové projekty. Dále jsou pozitivně vnímány obchodní investice a nízká cena čínských produktů. Naopak minimálně dotázaných hodnotilo mezi pozitivní vlivy podporu jejich země v mezinárodním prostředí, přístup k vnitřním záležitostem země (politiku nevměšování se) a čínskou kulturu a jazyk. (Afrobarometer 2016: 19) Investice Číny do rozvoje infrastruktury jako pozitivní faktor shledávají převážně Keňané, Gabonci a Zambijci. Hlavním faktorem pro pozitivní obraz Číny v Africe vnímají obyvatelé na Madagaskaru, v Burkině Faso, Senegal, Pobřeží Slonoviny a v Maroku nízkou cenu čínských výrobků. (Afrobarometer 2016: 20) Investice do Afriky mezi roky 2003 až 2011 vzrostly až třicetinásobně. Z počátečních 491 milionů amerických dolarů v roce 2003 až na 14,7 miliard amerických dolarů v roce 2011. (Africa Research Institute 2012)

Pew Research Center od roku 2002 sleduje pohled světových aktérů na Čínu. Od roku 2006 se v tomto průzkumu objevují také africké státy. V roce 2006 se jedná pouze o Egypt, jehož hodnocení Číny je pozitivní. O rok později výzkumné centrum přidává i další africké státy. Mali a Pobřeží Slonoviny na Čínu nahlíží velice pozitivně. Čínu hodnotí kladně, 92 procenty. Z Afriky následuje Keňa s 81 % a dále Ghana, Tanzanie a Egypt. Nejhůře z afrických zemí Čínu hodnotí Uganda a to pouze 45 procenty. Rok 2008 přináší hodnocení jiných zemí. V Africe například poprvé, v rámci tohoto výzkumu, hodnotí Jihoafrická republika. Ta se, dle výše zmíněných hodnot, které vykazuje v rámci Afrobarometer, mezi africkými zeměmi odlišuje v pohledu na Čínu. V tomto průzkumu dává Číně spíše negativní hodnocení a to pouze 37 %. Posledním hodnoceným rokem je rok 2017. V roce 2017 bylo za Afriku vybráno šest zemí. Nejlépe z vybraných Čínu hodnotí Nigérie. Následuje Tanzanie, Senegal, Keňa, Ghana a Jihoafrická republika. Nejhorší hodnocení Číny provedla v roce 2017 Jihoafrická republika, která ji ohodnotila 45 %. V případě hodnocení Jihoafrické republiky a Číny lze tedy vidět od roku 2008 zlepšení. (Pew Research Center 2019)

Většina Afričanů nahlíží na Čínu pozitivně. Existují však také negativní faktory, které tak dále ovlivňují její image. Nejčastěji se objevujícím faktorem je špatná kvalita čínských výrobků. Dále následuje zabírání pracovních míst místním obyvatelům, těžba surovin a zabírání africké půdy. Někteří kritizují Čínu za její spolupráci s autokratickými vládami, což je také případ Súdánu. Tento faktor však vnímá jako negativní pouze 4 % respondentů. (Afrobarometer 2016: 22) Čína se tedy stává oblíbeným modelem rozvoje v Africe. V některých částech dokonce oblíbenější, než Spojené státy americké. I přes kritiku, které se čínské přítomnosti v Africe dostává je Čína v Africe oblíbeným státem především kvůli investicím do infrastruktury a rozvoje podnikání. (Afrobarometer 2016: 24)

I když většina afrických států nahlíží na čínskou přítomnost v Africe pozitivně, najdou se samozřejmě i výjimky. Jedná se například o Zambii, JAR a Nigérii. Nigérie například jednostranně oznámila zákazy dovozu na 41 čínských výrobků, včetně obuvi, textilu a kufrů v dubnu 2004. Jihoafrická republika, Zambie i Nigérie se hněvá nad dovozem čínského levného zboží, o kterém mnozí říkají, že udusil místní průmyslová odvětví a vyhladil pracovní místa. Tato konkurence na pracovním trhu jednoznačně zhoršuje pozici čínské *soft power*. (Liang 2012: 683)

Závěr

Práce se zabývala *soft power* Čínské lidové republiky v Africe. Tento fenomén je stále více aktuálním a v souvislosti s ČLR se o něm debatuje čím dál častěji. Čínská lidová republika se stává důležitým hráčem v mezinárodním prostředí. Následuje trend ostatních mocností a implementuje *soft power* mezi svoje politiky. Čínská lidová republika je na vzestupu. Jako rozvojové zemi se jí daří v ekonomické, politické i vojenské oblasti. Čína, která byla zpočátku k politice *soft power* skeptická, uznává, že bez začlenění těchto hodnot do politik bude v budoucnu těžké prosazovat svoje cíle. Výchozím předpokladem práce bylo, že používání čínské *soft power* v Africe ovlivňuje její vnímání na tomto kontinentu. Cílem práce bylo zjistit, jak využívání *soft power* ovlivňuje pozici Číny v Africe a jaké má tato vzájemná spolupráce dopady. Zároveň práce předpokládala, že kooperace Číny a nedemokratického Súdánu nemá větší vliv na její postavení na kontinentu.

V první části práce byl probírán teoretický rámec práce, kterým byla teorie *soft power* od Josepha Nye. Autor teorii představuje na případu Spojených států amerických v roce 1990. První část práce se zabývá dělením moci dle Nye na *soft power* a *hard power*, dále také charakteristiku obou složek moci a její limity. Dále se kapitola věnuje Indexu *Soft Power 30*, který od roku 2015 vydává společnost Portland. Kapitola probírá metodiku indexu a následně hodnocení Čínské lidové republiky, Čína se v prvním roce vydání umístila na posledním místě. Nejlepšího umístění dosáhla v roce 2017, kdy obsadila 25. místo. Nejsilnější složkou čínské *soft power* je dle indexu od roku 2015 kultura. To je v rámci hodnocení čínské *soft power* úspěchem, jelikož mnoho svých prostředků využívá právě k propagaci kultury, studijním výměnám a také je vkládá do Konfuciových Institutů. Nejhůře společnost Portland dlouhodobě hodnotí čínské vládnutí a lidská práva, která vytváří negativní obraz Číny v mezinárodním prostředí.

Dále se práce zabývala čínskou *soft power*. I když má *soft power* svou teorii, tak i tato teorie je zpravidla modifikována dle využití v dané zemi. Koncepce *soft power* byla v případě Číny oficiálně začleněna do jejich politik

ve 21. století. Společně s novou cestou mírového vzestupu Peking tuto politiku implementoval ke zlepšení své mezinárodní situace a k integraci do mezinárodního prostředí. Čína zpočátku nevyužívala strategie *soft power* a k prosazování svých cílů užívala pouze vojenskou a ekonomickou moc. Číně však záleží na jejím obrazu v zahraničí, a tak začíná sdílet hodnoty *soft power*, které jsou dle jejího názoru důležité k prosazení cílů a udržování příznivého mezinárodního obrazu. Přelomovým rokem při používání této iniciativy tak byl rok 2007. Číně obecně na mezinárodním obrazu a jednotě hodně záleží, proto k jejímu zlepšení využívá všechny možné prostředky. Dle Shambaugh, Čína ročně vynakládá přibližně 10 miliard dolarů na kampaň *soft power*. Mezi zdroje čínské *soft power* patří kultura, politika, zahraniční politika, investice, diplomacie, vzdělávací výměny, lékařské výměny, školení místních pracovníků apod. Dále Čína hojně využívá média a organizuje kulturní akce. Prosazuje se postupně i v odvětví sportu, literatury a filmového průmyslu. Kulturně totiž například za Spojenými státy hodně zaostává.

Politicky se jedná převážně o iniciativu OBOR. Tento projekt byl představen současným čínským prezidentem v roce 2013. Pojednává o rozšíření pozemních i námořních cest k propojení Evropy, Asie a Afriky. Jestliže by se Číně podařilo plán uskutečnit, zlepšila by ve vybraných zemích infrastrukturu a tak i svou pozici pro obchodní výměnu. V případě iniciativy se jedná o prohloubení ekonomických a politických vazeb, které by Číně pomohly ke zlepšení mezinárodního obrazu, o který tolik usiluje. OBOR je projektem, jehož se Západ obává, jelikož se obává pozice Číny a jejích záměrů, které skrze tuto iniciativu prosadí. Čína si, stejně jako na svém mezinárodním obraze, zakládá také na členství v mezinárodních organizacích a na uznání politiky jedné Číny. Jelikož jako model teorie *soft power* byly představeny Spojené státy americké, je jasné, že se Čína odlišuje. Už jen politický systém a základní hodnoty jsou různé. Čína si tak musí hledat jiné prostředky, skrze které bude pro ostatní přitažlivá. Její vývojový model těžko nadchne politiky z Evropy. Pro politiky z asijských a afrických zemí však může být atraktivní. Čínský model totiž ukazuje, že lze přežít a být konkurenceschopný i v případě, kdy stát nevyznává pouze západní hodnoty. Čínský model je tak často vzorem pro nedemokratické státy. Důležité pro rozvojové státy je také čínský přístup k vnitřním záležitostem

státu. Představitelé těchto států oceňují, že se Čína nevměšuje do jejich vnitřních záležitostí a prakticky jedinou podmínkou spolupráce je pro ni uznání politiky jedné Číny a nespolečné spolupráce s Tchaj-wanem. Tento fakt je mnohdy příjemnou alternativou k Západu, který vyvází svůj model často jako jediný správný a přijatelný pro budoucí spolupráci. Politický model Číny je často hlavní překážkou v úspěšné implementaci *soft power* ve vybraném státu pokud pomineme rozvojové země. Čína tak často svoji energii a prostředky věnuje právě do těchto zemí. Iniciativa „Jeden pás, jedna cesta“ je důležitým prvkem čínské zahraniční politiky. Čína se angažuje v mnoha afrických zemích a rozvíjí tak jejich infrastrukturu. Pod záštitou iniciativy se staví železniční tratě, přístavy a průmyslové zóny. ČLR má také zájem na rozšíření obchodních cest. Oficiálně jsou však do iniciativy začleněny pouze tři africké země. Jedná se o Egypt, Džibutsko a Keňu. Čína se však podílí na mnoha projektech rozvoje infrastruktury na kontinentu mimo iniciativu OBOR, které ale často patří pod mandát tohoto projektu. Afrika je do projektu oproti jiným kontinentům zapojena minimálně a tak ještě existuje prostor pro její větší začlenění. V rámci tohoto začlenění by došlo k prohloubení vztahů mezi oběma strategickými partnery.

Čínská role v Africe je dlouhodobě aktivní. Čína udržuje s kontinentem aktivní vzájemné vztahy, které navazují na vztahy z minulosti. Často má s africkými zeměmi bilaterální dohody. Afrika je pro Čínu důležitá z mnoha hledisek. Jedním z nich je určitě potřeba zdrojů, která Číně jako rychle se rozvíjejícímu státu a nejlidnatější zemi světa narůstá. Zároveň to není jediným bodem vzájemné spolupráce. Afrika tvoří v mezinárodních organizacích, především v OSN, velký hlasovací blok, který Čína k prosazování svých iniciativ potřebuje. Ekonomicky je Afrika pro Čínu mimořádně důležitá. V roce 2009 se Čína stává největším africkým obchodním partnerem, předbíhá tak Spojené státy americké. Peking se také účastní mírových misí pod záštitou OSN, to vše vnímá jako důležité pro zlepšení svého obrazu ve světě, na kterém mu tolik záleží. Čína se stává největším přispěvatelem do mírového rozpočtu a účastní se také misí v Africe. Předpokládá, oplátkou za zapojení v Africe, spolupráci při hlasování v OSN.

Formálně jsou čínsko-africké vztahy upraveny institucí FOCAC, která vzniká v roce 2000. Základem pro organizaci je Pekingská deklarace,

kteřá upravuje vztahy mezi Čínou a Afrikou. Dochází zde k setkávání představitelů střídavě na africkém kontinentu a v Číně. Deklarace říká, mimo jiné také to, že státy by měly mít právo samy si určit vlastní přístupy a modely a nemusí slepě následovat jiné pod podmínkou například rozvojové pomoci. Tento přístup sám o sobě ctí politiku nevměšování se, kterou Čína vůči svým spojencům prosazuje. Organizace celkově pomáhá vzájemnému přátelství a rozvoji a je na tomto základě postavena.

Poslední část práce se zabývala vztahy Čínské lidové republiky a Súdánu. Čína je často kritizována za spolupráci s nedemokratickými režimy, mezi které patří i Súdán. Tezí práce bylo, zda čínská kooperace s nedemokratickým Súdánem ovlivňuje její postavení. Z počátku je představen Súdán jako stát jednoho muže, který mu vládne již od roku 1989, letos je tomu tedy třicet let, kdy se chopil moci při státním převratu. V roce 2011 Súdán přichází o část území, jelikož se od něj odpojuje jeho jižní část a vzniká nový africký stát Jižní Súdán. Nejen, že tak přichází o část svého území, ale také o strategické území k těžbě ropy, která je jeho hlavní komoditou a na jejíž produkci závisí súdánské HDP. Na Súdán byly také uvaleny sankce USA, které nahrávaly jednodušší spolupráci Číny a Súdánu, jelikož Čína neměla žádnou konkurenci. Sankce trvaly od roku 1995 až do roku 2017. V případě Súdánu Čína také praktikuje politiku nevměšování se, což je ze strany Súdánu jistě pozitivně oceňováno. Bilaterální vztahy obou zemí mají dlouhou historii a v tomto roce oslavily 60 let vzájemného partnerství. Kulturně se Čína v Súdánu taktéž angažuje, stejně jako politicky. Vzájemné partnerství má svůj základ na hodnotách jako úcta, respekt, vzájemné výhody a rovnost. Pro Čínu je důležité se Súdánem udržovat vztahy, protože je jejím hlavním dodavatelem ropy, i když toto partnerství přináší z důvodu súdánského politického uspořádání mnohdy komplikace.

Čína v Africe za poslední desetiletí udělala velký pokrok v oblasti *soft power*. Je silně motivována tuto praktiku i nadále používat k dosažení svých cílů v oblasti zahraniční politiky. Z hlediska Číny je Afrika významným kontinentem, který je pro ni životně důležitý vzhledem k jejím hospodářským vazbám. Čína se integruje do afrických ekonomik, nezasahuje do vnitřní politiky států, přináší svůj vlastní rozvojový model, který není ničím podmíněný.

Čína nenabízí univerzální politický model, či ekonomický rozvojový model, ale hlásí, že je potřeba ke každému státu přistupovat individuálně. Je jedním z největších obchodních partnerů kontinentu, což se odehrálo v časové linii pouhých 10 let.

Pozice Číny v Africe je mezinárodním prostředím obávaná. Mezinárodní prostředí je skeptické k čínské politice, lidským právům a čínskému režimu celkově. Dále není zcela spokojeno s čínskými investicemi, zápůjčkami nejchudším zemím, které pak musí být chtě nechtě Číně zavázány. Jako negativní se jeví také zaměstnávání čínských obyvatel, místo místních, dovoz nekvalitních čínských výrobků a tedy likvidace místní konkurence. Čína je rovněž kritizována za spolupráci s nedemokratickými režimy, což však negativně vidí pouze 4 % respondentů. Čína se však snaží svoji pozici, na které jí tolik záleží, zlepšovat. Snaží se svůj vliv a ekonomický růst využívat tak, aby ostatní změnilí negativní názor na ni, který ji neustále provází, i když prošla značnou proměnou. Na Čínu je negativně nahlíženo v různých koutech světa, avšak její obraz v Africe je vesměs pozitivní. Afričané nejsou tolik skeptičtí k čínské přítomnosti, investicím a rozvojovým projektům a naopak je oceňují. Pozitivní obraz Číny v Africe ovlivňuje několik faktorů, jedním z nich je ekonomická angažovanost. Afričané oceňují čínský ekonomický model a také četné investice do regionu, infrastrukturní projekty, ale i osobnost současného čínského prezidenta Si Ťin-pchinga. Hospodářské zapojení Číny na kontinentu je rovněž hodnoceno kladně. Afričtí obyvatelé neuvádějí mezi pozitivní faktory politiku nevměšování se, vzájemnou kooperaci v mezinárodním prostředí či kulturní a jazykovou výměnu, což je pochopitelné, jelikož se tyto faktory blíže nedotýkají běžného obyvatelstva a zásadní vliv mají spíše na vládnoucí elity a postavení státu na mezinárodním poli.

Čína se tak stává úspěšným uživatelem *soft power* a postupnými krůčky se jí daří zlepšovat svoji image v zahraničí. Především v Africe je na její přítomnost pohlíženo pozitivně. Existují však i výjimky jako například JAR, Zambie a Nigérie. Afričanům nevádí čínská spolupráce s nedemokratickými režimy, oceňují převážně investice, angažovanost v oblasti ekonomiky a rozvojovou pomoc bez podmínek. Naplnila se tedy základní teze práce, která předpokládala, že čínská spolupráce s nedemokratickými režimy nijak

výrazněji neovlivňuje její postavení na kontinentu. Čína se v některých regionech Afriky dokonce vyrovnává prestiži Spojených států amerických. Pro Afričany spolupráce s nedemokratickými režimy není problém, jelikož se v mnoha afrických státech s nedemokracií a korupcí setkáváme. Obyvatelé, kteří nyní v Africe žijí, často nepoznali jiný politický systém, než který existuje právě v jejich zemi. U moci jsou často od získání nezávislosti ti samí politici, volby prezidentů či vlády jsou často zkorumpované, nebo neexistují vůbec. Lidé v Africe jednoduše nemají potřebu řešit, zda jejich obchodní partner a investor spolupracuje s nedemokratickými režimy, protože v něm oni sami často žijí. Jsou spokojeni, že se jejich zemi v některém z odvětví začíná lépe dařit a nevnímají spolupráci Číny a nedemokratických režimů jako negativní oproti obyvatelům jiných kontinentů.

Prameny a literatura

Prameny

Africa Research Institute. 2012. „Between extremes: China and Africa.“ Dostupné na: <https://www.africaresearchinstitute.org/newsite/publications/between-extremes-china-and-africa/> (1.2.2019)

Afrobarometer. 2016. Dostupné na: <http://afrobarometer.org/data/merged-round-6-data-36-countries-2016> (25.3.2019)

Albert, Eleanor. 2017. „China in Africa“ Dostupné na: <https://www.cfr.org/backgrounder/china-africa#chapter-title-0-1> (16.11.2019)

Albert, Eleanor. 2018. „China’s Big Bet on Soft power.“ *Council on Foreign Relations*. Dostupné na: <https://www.cfr.org/backgrounder/chinas-big-bet-soft-power> (16.11.2019)

AlJazeera. 2019. „Timeline: Taiwan-China relations since 1949.“ Dostupné na: <https://www.aljazeera.com/news/2019/01/timeline-taiwan-china-relations-1949-190103011354919.html> (13.2.2019)

Barker, Thomas. 2017. „The Real Source of China’s Soft Power.“ Dostupné na: <https://thediplomat.com/2017/11/the-real-source-of-chinas-soft-power/> (20.2.2019)

BBC. 2012. „China Daily newspaper launches Africa edition.“ Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-20722952> (20.2.2019)

BBC. 2013. „What does Xi Jinping’s China Dream mean?“ Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-22726375> (20.2.2019)

BBC. 2018. „Why the end of US sanctions hasn’t helped Sudan.“ Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-africa-44711355> (19.3.2019)

BBC. 2019. „Omar al-Bashir ousted: How Sudan got here.“ Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-africa-47892742> (11.4.2019)

Beijing Declaration of the Forum on China-Africa Cooperation. Dostupné na: <https://www.fmprc.gov.cn/zflt/eng/zyzl/hywj/t157833.htm>

Biswas, Asit K a Hartley, Kris. 2017. „China’s soft power struggles.“ Dostupné na: <https://www.policyforum.net/chinas-soft-power-struggles/> (20.3.2019)

Breuer, Julia. 2017. „Two Belts, One Road? The role of Africa in China’s Belt and Road initiative.“ Dostupné na: https://www.eu-china.net/uploads/tx_news/Blickwechsel_OBOR-Afrika_Maerz2018_03.pdf (19.3.2019)

Brittanica. 2019. „Zhou Enlai.“ Dostupné na: <https://www.britannica.com/biography/Zhou-Enlai> (14.3.2019)

Bussines for Africa and the World. 2019. „China Daily Africa.“ Dostupné na: <https://www.businessforafricaforum.com/partner/china-daily-africa-weekly/> (2.3.2019)

Campbell, John. 2015. „Sudan’s President Omar al-Bashir in China.“ Dostupné na: <https://www.cfr.org/blog/sudans-president-omar-al-bashir-china> (20.3.2019)

CCTV. <http://cctv.cntv.cn/lm/cctvafrica/index.shtml> (1.2.2019)

CNN. 2018. „Tiananmen Square Fast Facts.“ Dostupné na: <https://edition.cnn.com/2013/09/15/world/asia/tiananmen-square-fast-facts/index.html> (12.4.2019)

Copnall, James. 2013. „Darfur conflict: Sudan’s bloody stalemate.“ Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-africa-22336600> (20.3.2019)

Ding, Sheng. 2018. „China’s Soft Power.“ Dostupné na: <http://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199920082/obo-9780199920082-0162.xml> (18.1.2019)

Economy, Elizabeth C. 2018. „China’s Strategy in Djibouti: Mixing Commercial and Military Interests.“ Dostupné na: <https://www.cfr.org/blog/chinas-strategy-djibouti-mixing-commercial-and-military-interests> (11.4.2019)

Embassy of the People’s Republic of China in Sudan. 2012. „Culture Exchanges between China and Sudan.“ Dostupné na: <http://sd.china-embassy.org/eng/whjl/t911020.htm> (19.3.2019)

Embassy of the People's Republic of China in the Arab Republic of Egypt. 2005. „New office building of Xinhua Middle East regional bureau opens in Cairo.“ Dostupné na: <http://eg.china-embassy.org/eng/zaigx/t223569.htm> (14.3.2019)

Essa, Azad. 2018. „China is Buying African Media's Silence.“ Dostupné na: <https://foreignpolicy.com/2018/09/14/china-is-buying-african-medias-silence/> (1.3.2019)

Ferchen, Matt. 2019. „China's Ambitious New 'Silk Road' Trade Route Takes Shape in Africa.“ Dostupné na: <https://chinaafricaproject.com/podcast-china-africa-obor-maritime-silk-road-matt-ferchen/> (10.2.2019)

FOCAC. 2018. „Sudan appreciates support from China: official.“ Dostupné na: https://www.focac.org/eng/zfgx_4/zzjw/t1591441.htm (20.3.2019)

Freedom House. 2018. „Freedom in the World 2018. Sudan.“ Dostupné na: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/sudan> (18.3.2019)

Freedom House. 2019. „Freedom in the World 2019. China.“ Dostupné na: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/china> (18.3.2019)

Guofan, Zhang. 2011. „Strategic thinking about improving Chinese cultural soft power.“ Dostupné na: <http://theory.people.com.cn/GB/82288/143843/143844/14493280.html> (12.1.2019)

Hammond, Joseph. 2017. „Sudan: China's Original Foothold in Africa.“ Dostupné na: <https://thediplomat.com/2017/06/sudan-chinas-original-foothold-in-africa/> (19.3.2019)

Chatzky, Andrew a McBride, James. 2019. „China's Massive Belt and Road Initiative.“ Dostupné na: <https://www.cfr.org/backgrounders/chinas-massive-belt-and-road-initiative> (23.2.2019)

Cheng, Amy. 2018. „Will Djibouti Become Latest Country to Fall Into China's Debt Trap?“ Dostupné na: <https://foreignpolicy.com/2018/07/31/will-djibouti-become-latest-country-to-fall-into-chinas-debt-trap/> (10.4.2019)

China Power Team. 2016. „How are global views on China trending?“ Dostupné na: <https://chinapower.csis.org/global-views/> (18.3.2019)

China Power Team. 2016. „Is China’s soft power strategy working?“ Dostupné na: <https://chinapower.csis.org/is-chinas-soft-power-strategy-working/> (13.1.2019)

China Power Team. 2018. „Is China contributing to the United Nations’ mission?“ Dostupné na: <https://chinapower.csis.org/china-un-mission/> (30.3.2019)

China.org. 2005. „First Confucius Institute for Africa Launched in Nairobi.“ Dostupné na: <http://www.china.org.cn/english/culture/152442.htm> (12.3.2019)

China.org. 2006. „CRI Launches First Overseas FM Radio Station.“ Dostupné na: <http://china.org.cn/english/culture/160050.htm> (12.3.2019)

Chinadaily.com. 2015. „China, Sudan to establish strategic partnership: Xi.“ Dostupné na: http://www.chinadaily.com.cn/world/2015victoryanniv/2015-09/02/content_21778652.htm (18.3.2019)

Chinadaily.com. 2019. „Chinese, Sudanese leaders exchange congratulations on 60th anniversary of diplomatic ties.“ Dostupné na: <http://www.chinadaily.com.cn/a/201902/04/WS5c57ee8ea3106c65c34e8213.html> (21.3.2019)

Joffe, Josef. 2006. „The Perils of Soft Power.“ *The New York Times Magazine*. Dostupné na: https://www.nytimes.com/2006/05/14/magazine/14wwln_lede.html (11.1.2019)

Kuo, Lily a Kommenda, Niko. 2018. „What is China’s Belt and Road Initiative?“ Dostupné na: <https://www.theguardian.com/cities/ng-interactive/2018/jul/30/what-china-belt-road-initiative-silk-road-explainer> (20.2.2019)

Kurlantzick, Joshua. 2017. „China’s Soft Power Offensive, One Belt One Road, and the Limitations of Beijing’s Soft Power.“ Dostupné na: <https://www.cfr.org/blog/chinas-soft-power-offensive-one-belt-one-road-and-limitations-beijings-soft-power> (20.2.2019)

Lewis, Angela. 2019. „How a Pay TV Company Is Serving up a Soft Power Win for China in Africa.“ Dostupné na: <https://thediplomat.com/2019/02/how-a-pay-tv-company-is-serving-up-a-soft-power-win-for-china-in-africa/> (20.2.2019)

Li, Eric X. 2018. „The Rise and Fall of Soft Power.“ Dostupné na: <https://foreignpolicy.com/2018/08/20/the-rise-and-fall-of-soft-power/> (11.3.2019)

Lijadu, Kemi. 2018. „China’s language and cultural centers are growing faster across Africa than we thought.“ Dostupné na: <https://qz.com/africa/1351749/chinas-confucius-institutes-in-africa-spread-mandarin-culture/> (18.3.2019)

Marsh, Jenni. 2018. „China’s President Xi pledges another \$60 billion for Africa.“ Dostupné na: <https://edition.cnn.com/2018/09/03/asia/focac-china-africa-development-intl/index.html> (11.3.2019)

Oladipo, Tomi. 2015. „Why are there so many military bases in Djibouti?“ Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-africa-33115502> (11.4.2019)

Oxford Dictionaries. 2019. <https://en.oxforddictionaries.com/definition/neocolonialism> (11.4.2019)

Pan, Esther. 2006. „China’s Soft Power Initiative.“ Dostupné na: <https://www.cfr.org/backgrounders/chinas-soft-power-initiative#chapter-title-0-7> (10.1.2019)

Papish, Jonathan. 2017. „Foreign Films in China: How Does it Work?“ Dostupné na: <http://chinafilm insider.com/foreign-films-in-china-how-does-it-work/> (13.2.2019)

Pauley, Logan. 2018. „China Takes the Lead in UN Peacekeeping.“ Dostupné na: <https://thediplomat.com/2018/04/china-takes-the-lead-in-un-peacekeeping/> (10.3.2019)

Perlez, Jane a Huang, Yufan. 2017. „Behind China’s \$1Trillion Plan to Shake Up the Economic Order. Dostupné na: https://www.nytimes.com/2017/05/13/business/china-railway-one-belt-one-road-1-trillion-plan.html?hp&action=click&pgtype=Homepage&clickSource=story-heading&module=photo-spot-region®ion=top-news&WT.nav=top-news&_r=0 (16.3.2019)

Permanent Mission of the People’s Republic of China to the UN. 2009. „China’s Participation in UN Peacekeeping Operations (1990-2008).“ Dostupné na: <http://www.china-un.org/eng/zt/wh/t534321.htm> (17.3.2019)

Pew Research Center. 2019. „Opinion of China. Do you have a favorable or unfavorable view of China?“. Dostupné na: <https://www.pewglobal.org/database/indicator/24/survey/19/map/> (25.3.2019)

PewResearch Center. 2014. „Chapter 2: China’s Image.“ Dostupné na: <https://www.pewglobal.org/2014/07/14/chapter-2-chinas-image/> (20.3.2019)

Providing for Peacekeeping. 2019. Dostupné na: <http://www.providingforpeacekeeping.org/contributions/> (9.4.2019)

Shambaugh, David. 2007. „China’s 17th Party Congress: Maintaining Delicate Balances.“ Dostupné na: <https://www.brookings.edu/opinions/chinas-17th-party-congress-maintaining-delicate-balances/> (18.1.2019)

Shambaugh, David. 2010. „China Flexes Its Soft Power.“ Dostupné na: <https://www.brookings.edu/opinions/china-flexes-its-soft-power/> (19.1.2019)

Shambaugh, David. 2015. „China’s Soft-Power Push.“ Dostupné na: <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2015-06-16/china-s-soft-power-push> (17.1.2019)

Soft Power 30. 2015. Dostupné na: https://softpower30.com/country/china/?country_years=2015 (30.1.2019)

Soft Power 30. 2016. Dostupné na: https://softpower30.com/country/china/?country_years=2016 (30.1.2019)

Soft Power 30. 2017. Dostupné na: https://softpower30.com/country/china/?country_years=2017 (30.1.2019)

- Soft Power 30. 2018. Dostupné na: <https://softpower30.com/country/china/>
- Statista.com. 2013. „Distribution of Sudan’s crude oil exports in 2013, by country.“ Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/201076/oil-exports-from-sudan/> (8.3.2019)
- Statista.com. 2019. „Number of Confucius Institutes in Africa as of December 2017, by country.“ Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/879192/china-confucius-institutes-in-african-countries/> (9.2.2019)
- Steil, Benn. 2019. „The Marshall Plan.“ Dostupné na: <https://www.cfr.org/book/marshall-plan> (15.2.2019)
- Sun, Yun. 2015. „Inserting Africa into China’s One Belt, One Road strategy: A new opportunity for jobs and infrastructure?“ Dostupné na: <https://www.brookings.edu/blog/africa-in-focus/2015/03/02/inserting-africa-into-chinas-one-belt-one-road-strategy-a-new-opportunity-for-jobs-and-infrastructure> (15.3.2019)
- The Guardian. 2019. „State of emergency declared in Sudan by under-fire president.“ Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2019/feb/23/state-of-emergency-declared-in-sudan-by-under-fire-president> (14.3.2019)
- The Soft Power 30 Report. 2015. Dostupné na: https://portland-communications.com/pdf/The-Soft-Power_30.pdf (30.1.2019)
- The Soft Power 30 Report. 2018. Dostupné na: <https://softpower30.com/wp-content/uploads/2018/07/The-Soft-Power-30-Report-2018.pdf> (30.1.2019)
- The Soft Power 30. 2019. <https://softpower30.com/> (30.1.2019)
- Tiezzi, Shannon. 2014. „The Future of China’s Confucius Institutes.“ Dostupné na: <https://thediplomat.com/2014/09/the-future-of-chinas-confucius-institutes/> (2.2.2019)
- UN General Assembly. 2015. Dostupné na: https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/70/331/Add.1 (2.3.2019)

- United Nations Peacekeeping. <https://peacekeeping.un.org/en> (4.4.2019)
- US Inflation Calculator. 2019. Dostupné na: <https://www.usinflationcalculator.com/> (15.2.2019)
- Van Mead, Nick. 2018 „China in Africa: win-win development, or a new colonialism?“ Dostupné na: <https://www.theguardian.com/cities/2018/jul/31/china-in-africa-win-win-development-or-a-new-colonialism> (14.2.2019)
- Walker, Peter a Sturcke, James. 2008. „Darfur genocide charges for Sudanese president Omar al-Bashir.“ Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2008/jul/14/sudan.warcrimes1> (10.3.2019)
- Walsh, Declan. 2019. „The Fall of Omar Hassan al-Bashir, the ‚Spider‘ at the Heart of Sudan’s Web.“ Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2019/04/11/world/africa/omar-bashir-sudan.html> (11.4.2019)
- Wani, Caesar David. 2018. „Belt and Road in Africa: Opportunities and Challenges.“ Dostupné na: <https://moderndiplomacy.eu/2018/03/30/belt-and-road-in-africa-opportunities-and-challenges/> (5.3.2019)
- Weismann, Mikael. 2014. „Chinese Soft Power and ASEAN’s Constructive Engagement: Sino-ASEAN relations and the South China Sea.“ Dostupné na: <https://kyotoreview.org/issue-15/chinese-soft-power-and-aseans-constructive-engagement-sino-asean-relations-and-the-south-china-sea/> (15.3.2019)
- Xinhua. 2018. „Chinese doctors provide free surgeries to cataract patients in Sudan.“ Dostupné na: http://www.xinhuanet.com/english/2018-12/06/c_137653471_2.htm (15.3.2019)
- Xinhua. 2018. „Spotlight: Sudan expects to play bigger role in Belt and Road Initiative- analysts.“ Dostupné na: http://www.xinhuanet.com/english/2018-08/28/c_137424486.htm (15.3.2019)
- Yan, Xuetong. 2006. „China’s soft power needs to be improved.“ Dostupné na: <http://www.ccwe.org.cn/ccweold/journal/2/1.pdf> (11.2.2019)

Literatura

Alden, Chris a Barber, Laura. 2018. „Introduction: Seeking Security: China’s Expanding Involvement in Security Cooperation in Africa.“ In: *China and Africa: Building Peace and Security Cooperation on the Continent*. Eds. Chris Alden, Abiodun Alao, Zhang Chun a Laura Barber. Cham: Palgrave Macmillan, 1 - 13.

Barber, Laura. 2018. „Lesson Learning in the Case of China-Sudan and South Sudan Relations (2005-2013).“ In: *China and Africa: Building Peace and Security Cooperation on the Continent*. Eds. Chris Alden, Abiodun Alao, Zhang Chun a Laura Barber. Cham: Palgrave Macmillan, 179 - 209.

Dahl, Robert A. 1957. „The Concept of Power.“ *Behavioral Science* 2:3. 201 – 215.

Fan, Ying. 2008. „Soft Power: Power of attraction or confusion?.“ *Place Branding and Public Diplomacy* 4, č. 2, 147 – 158.

Gao, Zhanxiang. 2007. *Cultural Power*. Beijing: Beijing University Press.

Giddens, Anthony. 1999. *Sociologie*. Praha: Argo.

Goldstein, Joshua S. 2001. *International Relations*. 4th ed. New York: Pearsons.

Huang, C. H. 2007. „US-China Relations and Darfur,” *Fordham International Law Journal* 31, no. 4: 827–842.

Hunter, Alan. 2006. *China: soft power and cultural influence*. IPRA's 21st Biennial Conference, Patterns of Conflict.

Hunter, Alan. 2009. „Soft Power: China on the Global Stage“. *Chinese Journal of International Politics*, volume 2 (3): 373-398.

Li, Shubo. 2017. *Mediatized China- Africa Relations: How Media Discourses Negotiate the Shifting of Global Order*. Singapore: Palgrave Macmillan.

Li, Xin a Worm, Verner. 2011. „Building China’s Soft Power for a Peaceful Rise.“ *Journal of Chinese Political Science* 16(1), 69-89.

Liang, Wei. 2012. „China’s Soft Power in Africa: Is Economy Power Sufficient?“ *Asian Perspective* 36 (2012), 667-692.

Lukes, Steven. 1974. *Power: A Radical View*. New York: New York University Press.

Maglad, Nour Eldin A. 2007. „*Scoping Study on Chinese Relations with Sudan*.“ This study benefited from deliberations of the workshop on “Impact of China and India on SubSaharan Africa: Scoping Studies on China-Africa Economic Relations”, held by AERC in Dar es Salaam, Tanzania, November 28- 30, 2007.

Mingjiang, Li a Gang, Chen, eds. 2009. *Soft Power: China's Emerging Strategy in International Politics*. Plymouth: Lexington Books.

Nye, Joseph S. 1990. „Soft Power“. *Foreign Policy*, č. 80, 153 – 171.

Nye, Joseph S. 2004. *Power in the Global Information Age: from Realism to Globalization*. New York, London: Routledge.

Nye, Joseph S. 2004. *Soft Power: The Means To Success In World Politics*. New York: Public Affairs.

Nye, Joseph S. 2008. *The Powers to Lead*. Oxford: Oxford University Press.

Nye, Joseph S. 2011. *The future of Power*. New York: Public Affairs.

Sun, Yun. 2014. *Africa in China's Foreign Policy*. Washington: Brookings.

Taylor, Ian. 1998. "China's foreign policy towards Africa in the 1990s." *The Journal of Modern African Studies* vol. 36, č. 3, 443-460.

Taylor, Ian. 2009. *China's New Role in Africa*. London: Lynne Rienner Publishers, Inc.

Taylor, Ian. 2011. *The Forum on China-Africa Cooperation (FOCAC)*. Abingdon: Routledge.